

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 9.

Fredagen den 27 Februari.

Kammaren sammanträdde kl.  $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för den 25 Februari.

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet följande, den 25 Februari bordlagda ärenden, nemligen Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 8 och 16, Bevillnings-Utskottets Betänkanden N:is 8 och 9 samt Memorial N:o 10, Banko-Utskottets Utlåtanden N:is 4 och 5 samt Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 9, 10 och 11.

Föredrogs å nyo och bifölls Lag-Utskottets den 21 och 25 Februari bordlagda Utlåtande N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i 11 kap. 2 § Jordabalken.

Anmälades och bordlades Konstitutions-Utskottets Memorial:

N:o 1, med bestämmande, till hvilket Utskott väckt motion om underdånig skrifvelse angående ändring i fråga om tillsättning af presterliga tjenster bör hänvisas; och

N:o 2, i anledning af meningsskiljaktighet mellan Kamrarne, till hvilket Utskott en motion om tillägg till 35 § i gällande förordning om fattigvården bör hänvisas; samt Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel;

hvarefter Kammaren, uppå Herr Talmannens hemställan, beslöt, att dessa mål skulle uppföras främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes.

In fidem  
O. Brakel.

## Lördagen den 28 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

---

Justerades ett protokollsutdrag för den 25 och protokollet för den 21 Februari.

---

Föredrogos, men begärdes af flere ledamöter å nyo på bordet följande, den 27 Februari bordlagda ärenden, nemligen Konstitutions-Utskottets Memorial N:is 1 och 2 samt Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10; hvarefter beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras nederst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

---

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets den 25 och 27 Februari bordlagda Utlåtande N:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Fjerde hufvudtitel.

Härvid anmälde sig och yttrade

Grefve Beck-Friis: Såsom Herrarne behagade finna, är det beslut, som kommer att fattas vid 5:te punkten, beroende på hvad Kammaren kommer att besluta i 9:de punkten. Det är nemligen i den 9:de punkten föreslaget, att en indragning skall ske af åtskilliga befälsplatser vid Wermlands fältjägarecorps; och, om detta bifalles, skulle de sålunda besparade medlen användas till aflöning för några nya befälsplatser vid indelta armén. Jag föreslår därför, att den 5:te och den 9:de punkten måtte föredragas i ett sammanhang och att beslut om den 5:te punkten fattas först efter det den 9:de punkten blifvit afgjord.

Sedan öfverläggningen angående sättet för Utlåtandets föredragning förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att Grefve Beck-Friis hade föreslagit, att den 5:te punkten skulle föredragas i sammanhang med den 9:de, men beslut öfver den förra punkten fattas först efter det den senare blifvit afgjord; hvarefter proposition på detta förslag gjordes och besvarades med ja.

*1:sta punkten.*

Bifölles.

*2:dra punkten.*

Herr Törneblad: Då jag vågar höja min röst vid denna punkt, sker det icke för att ogilla det slut, hvartill Utskottet kommit, eller för att söka rubba detsamma, hvilket, som jag väl vet, vore lönlös möda, utan blott för att i denna fråga, som ligger många fäder, icke minst i denna Kammare, ömt om hjertat, få frambära några erinringar, hvilka en under flera år vunnen erfarenhet lagt på mina läppar.

Utskottet har sagt att någon tvekan kan förefinnas, huruvida icke, till befordrande af armébefälets krigsduglighet, de i afseende å detta befäls utbildning meddelade bestämmelser lämpligen borde omarbetas och förändras, men tillägger att, då de gällande anordningarna i detta hänseende blifvit så nyligen vidtagna, "någon tillförlitlig erfarenhet om deras verkningar knappast ännu kunnat vinnas". Det är en åsigt, hvilken jag för min del gerna vill biträda, så vidt den rör verkningarne inom sjelfva armén, men hvad beträffar de verkningar, som försports inom läroverken, så hafva de senare åren tillräckligt visat, att bestämmelserna icke i sin nu varande form äro fullt ändamålsenliga. Då krigsskolan ombildades och i sammanhang dermed maturitetsexamen sattes såsom vilkor för inträde vid krigsskolan, så var detta otvifvelaktigt en ganska befogad åtgärd så till vida som den var egnad att befrämja grundliga insigter hos de i armén inträdande. Men det hände den gången, som det någon gång händer, att hvad som sattes på papperet icke i tillämpningen tog sig ut så som man hoppats, emedan det mött praktiska svårigheter, hvilka kanske icke förutsetts. Jag talar nu icke om de olägenheter, hvilka motionären har anfört i fråga om disciplinen, ty jag anser dem vara underordnade och snart kunna försvinna genom regementschefernas visade tillmötesgående mot läroverken, utan om sjelfva bildningsfrågan och om den bildning, som på detta sätt vinnas, är en verkligt tillfyllerstgörande grund för den vidare utbildningen inom krigareyrket. Man har å ena sidan fordrat maturitetsexamens genomgående, men å andra sidan gjort det omöjligt eller åtminstone mycket svårt att genomgå denna examen på ett ordentligt sätt. Det är icke i alla landsbygder det lyckliga förhållande inträffar, att mötena eller skolorna för den militära utbildningen kunna ega rum på sådana tider om året, att någon försummelse från skolan icke behöfver ifrågakomma, utan i många fall och bland annat vid kavalleriregementena inom mellersta och norra Sverige måste tjänstgöringen såsom officersaspirant menligt inverka på studierna inom skolan. Jag vet visserligen, att lärarne låta sig vara angeläget att i hvad på dem ankommer befordra möjligheten för officersaspiranterna att utan alltför mycken tids uppoffring taga sin examen och på samma gång fullgöra vilkoren för inträde i krigs-

tjensten. Men detta tillmötesgående kan icke sträcka sig utöfver hvad rättvisan kräver, och det torde icke böra betraktas såsom något för framtiden önskligt att de, som skola ingå i krigstjenst, blott med möda skola kunna genomgå sin studentexamen och endast genom öfverseende och välvilja kunna uppfylla ett af de viktigaste villkoren för deras vidare utbildning. Huru denna sak skall kunna hjälpas, är icke så lätt att säga, men i ett afseende torde något kunna göras och det beträffar i sjelfva verket egentligen anordningen af maturitetsexamen för så vidt den rörer privatister. Det är nemligen känt att för att vinna tid många af lärjungarne i de högre klasserna lemna läroverken i förtid och söka att på privat väg taga examen. Det går för de flesta slutligen, men i många, om ej största antalet fall först efter stora oppoffringar af tid och penningar; det misslyckas vanligen först ett par gånger; och *huru* det sedermera går, derom vittnar just den omständigheten att det icke går första gången; huruvida allt detta kan vara egnadt att befordra sjelfkänsla och aktning för studierna, lemnar jag derhän. Jag tror dock att om afgangsexamen för privatister på något ändamålsenligare sätt än nu är fallet anordnades, så skulle en del af de nu varande olägenheterna kunna åtminstone i någon mån minskas och, utan att framställa något yrkande allraminst i den frågan, vill jag till protokollet få anteckna de bekymmer, som från läroverkens sida uti i fråga varande hänseende hysas och uttala den förhoppning att vederbörande icke skola lemna denna viktiga fråga utan närmare utredning och, för så vidt på dem ankommer, bringa den till en tillfredsställande och lycklig lösning.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

*3:dje och 4:de punkterna.*

Bifölls.

*6:te punkten.*

*Löneförhöjning för regementsintendenterna.*

*mom. a.*

Herr Statsrådet Rosensvärd: Det skäl, som Utskottet anfört för afstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition i detta fall, att nemligen regementsintendenternas lönevilkor temligen nyligen blifvit ordnade, tror jag icke är fullt talande. Vid 1875 års löne-reglering indrogos regementsskrifvarne, och man föreslog då en embetsman under benämning af regementsintendent, som skulle öfvertaga regementsskrifvarnes åligganden tillika med de då under indragning satta mönsterskrifvarnes. Man förutsåg redan vid denna löne-reglering att icke regementsintendenterna kunde åtnöjas med den lön af 1,800 kronor, som då ifrågasattes, men man påräknade medel, som utgingo till de nuvarande regementskommisarierna. Hufvudfrågan var då att åstadkomma en löne-reglering för armén

i dess helhet och icke särskildt för regementsintendenterna. Vid 1877 års riksdag hade tillämpningen af den med 1876 års ingång inträdda löne regleringen börjat och man fann då redan, ehuru de flesta regementsskrifvarne ännu kvarstodo, att tillämpningen icke kunde ske på det sätt man förestält sig, att det blef nödvändigt att hafva särskilda förrådsförvaltare i stället för regementskommisarierna och att de medel, som påräknats för regementsintendenterna och icke voro i stat uppförda, icke dertill kunde påräknas. Man begärde ersättning af statsmedel för detta ändamål. Det beviljades. Den gamla förvaltningen vid indelta armén bestod, som man vet, af boställsdirektion, aflöningsdirektion, beklädnadsdirektion, bevaringsbeklädnadsdirektion och provianteringsdirektion, hvarjemte tillkom en omedelbar förvaltning af regementschefen med biträde ömsom af regementsskrifvaren och ömsom af regementskommisarierna. Att detta system måste, till följd af löne regleringen och i den mån de gamla redogörarne skulle afgå, helt och hållet omarbetas, det var naturligt. Men det var också ganska invecklade förhållanden, som borde ordnas och icke endast så att de gamla arbetena kunde fullgöras, utan så att man på samma gång vann ett större mål, nemligen enklare och mera fältmessiga arrangementer, d. v. s. rigtade på de behof, som äfven under andra förhållanden än de vanliga freds förhållandena borde tillgodoses. I den mån man tog ihop med detta arbete, visade det sig vara allt nödvändigare att dessa regementsintendenter blefve verkliga intendenturtjenstemän, att något måste göras för att anskaffa hvad som inom svenska armén helt och hållet saknades, nemligen en intendentur, och att få en kärna för en sådan, då armén sattes på fältfot. Derigenom har det visat sig, att, för så vidt man skall kunna till dessa tjänster, med de fordringar, som på dess innehafvare måste ställas, få personer som derät mera uteslutande egna sig och som tillika vilja underkasta sig de förarbeten, som äro nödvändiga för att kunna uppfylla de erforderliga vilkoren, så måste de blifva någorlunda väl betalda. Det är ju en allmän, genomgående regel att uppbördsmän och kassörer böra vara fria från ekonomiska bekymmer — så vidt de vilja lefva på ett klokt sätt — och att de icke böra för sin ekonomiska utkomst vara tvungna att kasta sig in i affärsrörelse eller skaffa sig biförtjänster — med ett ord tvingas att i sin ekonomiska förvaltning inblanda främmande medel. Detta har Arméförvaltningen fäst på uppmärksamheten på redan före nästlidna riksdag, men frågan var då icke så långt framskriden, att det var skäl för Kongl. Maj:t att hos Riksdagen göra framställning om beviljande af anslag för ändamålet. Helt annat är förhållandet nu. Förslag till reglemente för den ekonomiska förvaltningen vid armén ligger sedan någon tid på Kongl. Maj:ts bord och är färdigt till afgörande; men så väl de åtgöranden, som skola blifva dessa förvaltningsdirektioner anförtrodda, som ock den ställning regementsintendenterna skola intaga till denna förvaltning äro i väsentlig grad beroende på de lönevilkor, som kunna blifva dessa regementsintendenter tillerkända. Bland de föreslagna bestäm-

*Löneförhöjning för regementsintendenterna*  
(Forts.)

Löneförhöjning för regementsintendenterna.  
(Forts.)

melserna är äfven den att regementsintendent icke får med denna befattning förena annan, allmän eller enskild tjenst. Arméförvaltningen vill till och med hafva föreskrifvet, att han icke skulle få utöfva affärsverksamhet. Det är nu ganska svårt att säga, hvori affärsverksamhet består, men säkert är att denna sak bör så ordnas, att om det befinnes att regementsintendentens verksamhet utanför tjensten är hinderlig för densamma, så måste han dermed upphöra och han blir då reducerad till hvad han kan få af staten. Detta gör att hans ställning blir betydligt förändrad mot hvad förhållandet varit förut med de tjenstemän regementsintendenter skola efterträda. Det är på denna grund som jag har trott mig böra inför Kongl. Maj:t anmäla denna fråga, men på samma gång — och då Arméförvaltningen föreslagit att i regementsintendenternas löner skulle ske en ganska stor förhöjning — har Kongl. Maj:t ansett någon afprutning af hvad Arméförvaltningen ifrågasatt kunna göras och det är detta modifierade förslag som blifvit af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagd. Jag tror, att man kan såsom en allmän regel antaga, att det är en dålig hushållning att njuggt aflöna de personer, som hafva statens medel och förvaltningen deraf om hand, och på denna grund får jag anhålla om bifall till hvad Kongl. Maj:t i ena och andra hänseendet föreslagit åt regementsintendenterna.

Grefve Beck-Friis: Äfven jag får yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag i denna del och afslag å Utskottets hemställan. Jag kan icke godkänna det skäl Utskottet anfört för sitt afstyrende, att nemligen aflöningen för regementsintendenterna blifvit så nyligen bestämd. När detta skedde, visste hvarken Kongl. Maj:t eller Riksdagen hvad dessa befattningar skulle innebära. Det synes bäst deraf, att något reglemente icke kunnat af Kongl. Maj:t fastställas för den ekonomiska förvaltningen; och först nästa år komma boställena att helt och hållet försvinna, så att erfarenheten har omöjligen kunnat säga, hurudan deras ställning och aflöning borde vara. Dertill kommer, att, när den nuvarande aflöningen bestämdes, så var det föreslaget, att utom dessa befattningar skulle inom intendenturen finnas några högre platser, sex för hela riket; och det var då gifvet, att regementsintendenterna skulle hafva kommit i en mera underordnad ställning. Numera blifver också all befordran till högre grad för dem afstängd. Då man betänker det viktiga kall de hafva att utöfva — de äro nemligen ett slags verkställande direktörer för hela krigsmaterielen — och att deras göromål åtminstone vid den värfvade armén äro så ansträngande att, såsom erfarenheten visat, det med den nuvarande aflöningen är ytterst svårt att få dugliga personer att qvarstå vid dessa befattningar, så tror jag att goda skäl tala för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, och får jag värdsamt anhålla derom.

Herr Hederstjerna: För Riksdagen att sjelf bestämma de lönebelopp, som skola olika tjenstemän tillerkännas, är visserligen icke lämpligt, utan i det fallet bör Riksdagen hafva det förtroen-

det till regeringen, att hvad hon föreslår varder af Riksdagen godkändt. Men i afseende å nu ifrågavarande befattningar förekommer det förhållande, att regeringen uttalat olika meningar vid olika tillfällen angående löneförmånerna för innehafvarne af dessa tjänster, och jag ber att i Kammarens minne få återkalla, att, då armébefällets löner år 1875 reglerades, denna reglering omfattade äfven regementsintendenterna. Dåvarande Chefen för Landt-försvarsdepartementet yttrade då, att vid indelta armén regements-skrifvarnes hufvudsakliga åligganden utgjorts af uppboriden och förvaltningen af de indelta lönetillgångarne, men att vid dessa tillgångars öfverlemnande till statsverket göromålen komme att så betydligt förminska, att sådane tjänstemäns uppförande å regementenas stater till åtnjutande af liknande inkomster med deras dåvarande icke af behofvet påkallades, hvarefter Departementschefen tillägger, att han vid sådant förhållande skulle kunnat inskränka sig dertill att föreslå ringare aflöning åt de regements-skrifvare, som hädanefter antoges. Då emellertid Departementschefen i förslagsstaterna uppfört regementsintendenter äfven för indelta armén, hade detta skett i betraktande af de militära fördelar införandet af en ordnad regementsintendentur komme att medföra; och tillägger Departementschefen, att då regementsintendenterna komme att med sig förena äfven de regementskommissarierna åliggande göromål, desses aflöning blefve till föyllnad i regementsintendenternes aflöning tillgänglig. Vid sådant förhållande föreslog Departementschefen icke högre aflöning än 1,800 kronor, då föyllnaden intill 2,800 kronor kunde af de till regementskommissarierna då utgående medel bestridas. 2,800 kronor har således varit det lönebelopp, som Departementschefen ansett vara tillräckligt för de tillämnade nya befattningarne, hvilket belopp också af Kongl. Maj:t föreslogs och af Riksdagen antogs. Sedermera har Kongl. Maj:t af Riksdagen åskat, att 1,000 kronor för hvarje regementsintendent skulle uppföras på regementets stat, då de medel, som voro afsedda för regementskommissariernes aflöning, behöfdes för förrådet. Detta förslag godkändes af 1877 års Riksdag. Men icke heller då talades om någon ytterligare förhöjning i regementsintendenternes vid indelta armén aflöning och något försök att för de då begärda och beviljade belopp erhålla tjänstemän till dessa befattningar har knappast blifvit gjordt. Under sådana förhållanden synes det väl icke vara origtigt, om Riksdagen svarar, att, då förslag så nyligen framlagts och af Riksdagen godkänts samt några nya förhållanden, påkallande en förhöjning i lönerna, icke inträdt, Riksdagen anser sig icke kunna biträda Kongl. Maj:ts förslag. Detta har också Utskottet gjort, till hvars förslag, i hvad det afser det begärda lönetillägget, jag anhåller om bifall.

Friherre Klinckowström: Efter hvad den senare talaren yttrat, är det icke behöfligt att tillägga många ord i denna fråga. Att jag är af samma åsigt som Stats-Utskottet i afseende å dess hemställan om afslag å Kongl. Maj:ts proposition om höjning af lönen för regementsintendenterna vid indelta armén, har jag redan

Löneförhöjning för regementsintendenterna.  
(Forts.)

Löneförhöjning för regementsintendenterna.  
(Forts.)

gifvit tillkänna vid remissen af den Kongl. Statsverkspropositionen. Jag anser att, när desse regementsintendenter så nyligen som 1875 fått sig beviljad den af Kongl. Maj:t då begärda löne-regleringen och då ytterligare Riksdagen år 1877 beviljade dem ett lönetillägg, det är lindrigast sagdt öfverflödigt att nu till dessa personers förmån återkomma med begäran om ett ytterligare så högt lönetillägg som ungefär 1080 kronor på deras redan innehavande löneförmåner. Är det då verkligen känt, huruvida de nya intendenterna icke äro belättna med sina löner? Och kan man icke få några personer, som vilja inträda på den nya staten, efter man nu återkommer med begäran om ökade löner? Det skulle vara intressant att få veta af de sakkunnige, huru många nya intendenter verkligen äro funktionerande med lön på den nya staten. Dessutom tror jag, att det är en genomgående mening, såväl inom Riksdagen som i landet, att, långt ifrån att hädanefter öka lönerna, man måhända bör vara betänkt på att göra rättvisa och billiga indragningar på desamma, på det att rikets stat skall kunna bekostas af de inkomster, som landet eger, och på det vi må kunna undvika att för löpande utgifter upptaga lån i främmande länder. Jag får på dessa skäl anhålla om bifall till mom. a i denna punkt af Utskottets utlåtande.

Grefve Lagerberg: Jag tror, att denna fråga är för vigtig för att Kammarerna skulle kunna tillåta sig att afspisa den genom att fästa sig endast vid de skäl, som blifvit anförda af Utskottet och sedermera här upptagna af en utskotts-ledamot. Man har nemligen för afslag anført det principiella skälet, att en löne-reglering så nyligen egt rum och att det således icke skulle vara riktigt att nu höja lönerna. Men det har redan förut blifvit nämndt, att då regementsintendentsbefattningarne inrättades, ingen instruktion för dem fans utfärdad, och att man icke var på det klara med allt hvad regementsintendenterna skulle få att göra. Nu är emellertid förhållandet, att alla de vid regementena förut varande direktionerna blifvit sammanslagna till en, i hvilken regementsintendenten tjenstgör. I denna direktion är han ständigt ledamot och, om jag så får säga, ett verkställande ombud. Han är äfven uppbördsman för alla penningemedel, som tillhöra regementet, äfvensom kontrollant öfver persedelförrådet. Han upprättar äfven och ansvarar för alla regementets redogörelser. Han skall ständigt stå till regementschefens förfogande och får icke med sin befattning förena annan tjenst samt kan icke avancera. Jag frågar Eder, mine Herrar, om med afseende å tjänstemän med så vidt omfattande göromål, åt hvilka de skola egna hela sin tid, de anförda skälen för afslag å en lönetillökning ega någon giltighet? Då härtill kommer, att Arméförvaltningen, som i vissa hänseenden har att göra med desse regementsintendenter, flerfaldiga gånger hos Kongl. Maj:t anmält behovet af en förbättring i deras ställning samt under förklarande, att det vore svårt att med den nu varande lönen erhålla dugliga och lämpliga personer, föreslagit en aflöning lika med den för majorer be-



stämda, men att Kongl. Maj:t nedsatt beloppet lika med en förste kaptens aflöning, synes det mig, att fullt giltiga skäl blifvit anförda för den af Kongl. Maj:t begärda lönstillökningen. Man skall komma i håg, att de skola utgöra en intendenturstam och äro upphördsmän, på hvilkas redbarhet mycket beror, och att till sådana platser erhålla slarfviga eller mindre dugliga personer, kan blifva kronan dyrare.

Löneförhöjning för regementsintendenterna.  
(Forts.)

Herr von Kræmer: Jag tillåter mig att såsom utgångspunkt för mitt yttrande i största korthet påpeka de skäl, som af en annan ledamot af Utskottet här redan blifvit anförda, nemligen att då 1875 års Riksdag bestämde lönen till 1,800 kronor och 1877 års Riksdag uppförde på fast stat ett lönstillägg af 1,000 kronor, det måste förefalla underligt att, efter en så nyligen skedd löne-reglering, redan nu vilja göra ändringar. Men jag erkänner viligt vigten af de skäl, som af Chefen för Landtförvarsdepartementet blifvit anförda, nemligen att man t. o. m. så sent som år 1877 ännu icke kände, hvilka göromål som vore förenade med dessa befattningar, eller vigten och värdet af dessa göromål. Men jag undrar om jag icke skulle kunna våga gå ändå ett steg längre och säga, att man måhända ännu icke är på det klara med afseende å de göromål, som slutligen skola tillkomma desse regementsintendenter, och om icke genom en fortsättning af det utaf Chefen för Landtförvarsdepartementet påbörjade resonnement skulle kunna motiveras det slut, hvartill jag vill komma, nemligen att en sådan ändrad löne-reglering behöfver göras, men icke nu. Må det tillåtas mig att härvid utkasta det fula ordet *statsbrist* eller *nödvändigheten att göra besparingar*. I den Kongl. propositionen hafva redan på denna hufvudtitel så noga kringskurits alla fordringar och anspråk, att icke mycket varit derom att säga; men Stats-Utskottet har dock nödgats hafva i åtanke sin grundlagsenliga instruktion att tillse behofven, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna. Ehuru jag således icke skulle hafva något emot och icke heller har haft något emot, om dessa löner nu hade kunnat förhöjas, finner jag likväl det slut, hvartill Utskottet kommit, fullt hållbart ur synpunkten af att göromålen ännu icke äro fullt bestämda, och ur synpunkten af att dock några indragningar och besparingar måste göras, äfven på denna hufvudtitel, för att få inkomster och utgifter att gå i hop. Jag anser dertfore, att, då ett afslag å denna punkt äfven medför indragning af den begärda förhöjningen å lönerna för intendenterne vid de värfvade regementena, dessa belopp, som göra tillsammans 32,000 kronor, mycket väl kunna för denna stats-reglering besparas, på samma gång jag vill uttala den åsigt, att beviljandet af dessa medel blott är en tidsfråga. Jag anser mig således skyldig att rösta för Utskottets förslag i denna punkt.

Herr Abelin: De skäl, jag skulle vilja anföra för den äskade löneförhöjningen, finnas alla intagna i Chefens för Landtförvarsdepartementet anförande till Statsrådsprotokollet och hafva se-

Löneförhöj-  
ning för rege-  
mentsinten-  
denterna.  
(Forts.)

dermera blifvit här utvecklade. Då jag emellertid antager, att Kammarens ledamöter tagit närmare kännedom om dessa skäl, vill jag icke besvära med en ytterligare utveckling af desamma. Dessa skäl hafva likväl icke, såsom det synes, varit öfvertygande för flertalet af Utskottets ledamöter, och den helt naturliga följden deraf har varit, att man afslagit den äskade förhöjningen i den för ej länge sedan beviljade staten för regementsintendenterna. Men huru detta kunnat vara ett skäl att äfven vilja afslå framställningen om tillsättandet af en intendent vid Smålands grenadierbataljon, har jag svårt att inse vid det förhållande nemligen att man ansett af vigt att dylika tjänstemän blifvit tillsatta vid samtliga öfriga corps för att bringa nödig reda i en vigtig och omfattande förvaltning. Utskottet anför visserligen, att icke några förhållanden inträffat, som borde verka ändring i 1875 års löneförslag, der Kongl. Maj:t ansåg en regementsintendent kunna bestrida denna befattning tillhörande göromål både vid Smålands husarregemente och Smålands grenadierbataljon, men jag tillåter mig fästa Utskottets Herrar ledamöters uppmärksamhet derpå, att före och vid tiden för löneregleringens bestämmande fans det något som hette *förberedelser till den nya härordningen*, hvilket lade grunden till många dels endast föreslagna dels ock vidtagna förändringar liksom till en och annan uraktlåtenhet. Denna "förberedelse" visade sina verkningar äfven sedan det nya härordningsförslaget var ohjelpigt fallet, och Smålands grenadierbataljon, som afsågs i det nya förslaget att indragas, har deraf blifvit alltigenom lidande, hvarpå endast såsom ett exempel må anföras, att ingen intendent blifvit ifrågasatt att tillsättas vid denna corps. Då nu emellertid förverkligandet af det nya härordningsförslaget icke torde vara att emotse, torde det vara skäl att lyfta Smålands grenadierbataljon till likställighet med öfriga regementen och corps, med hvilka bataljonen tvifvelsutän kommer att dela samma lifslängd. Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag i mom. a liksom äfven i mom. b.

Herr Wijkander: Den ledamot af Stats-Utskottet, som sist hade ordet, sade, att vi icke ännu känna desse regementsintendents skyldigheter och åligganden. Ja, det är så, men Chefen för Landtförvarsdepartementet har nyss talat om, att förslaget till ordnande af dessa förhållanden ligger på Kongl. Maj:ts bord. En annan ledamot af Stats-Utskottet talade äfven om formella betänkligheter med afseende derå att desse tjänstemäns löner blifvit så nyligen bestämda. Nej! mine Herrar! Det är fråga om något mycket viktigare än sådana konstgjorda skäl, som här äro föregifna. Här är fråga om en så vigtig sak som den att få ordning och reda i en hel förvaltning; att skapa i fredstid en intendenturpersonal, som kunde i krig användas. Detta är en stor fråga, och det kan icke nog allvarligt betonas hvad Chefen för Landtförvarsdepartementet sade, att, huru det än blir vid reglering af dessa befattningar, så är det nödvändigt, att deras innehafvare egna sig åt sitt kall och att de duga och äro utbildade

för den verksamhet de komma att få. Och hvilken denna verksamhet är, det kan åtminstone icke för militärer vara främmande. Det är förvaltningen både i fred och krig. Det är af yttersta vigt att besinna, att det är en förvaltning äfven i fred, och de som vilja mycket spara, böra se till, att förvaltningen verkligen är sparsam; men detta kan den icke blifva utan regementsintendenter. Tillfälliga direktions, som sammansätts efter chefens godtycke, kunna icke åstadkomma den sparsamhet och följdriktighet i förvaltningen, som man med rätta bör fordra och på hvilken endast man kan göra verkliga besparingar. Jag tror, att Riksdagen handlar illa, om den icke beviljar dessa medel och ordnar förvaltningen så, att den motsvarar sitt ändamål. Nekar Riksdagen på förhand nödiga medel, är det detsamma som att omöjliggöra reformen i förvaltningen. Det är ett slags misstroendevotum emot Chefen för Landtförsvarsdepartementet, hvartill Riksdagen icke har någon berättigad anledning. Ett vilkor för hvarje förvaltning är, att man får dugligt och sjelfständigt folk, och för att få det måste de erhålla tillräcklig, emot ansvar och tjensteåligganden svarande, aflöning. Jag instämmer med Chefen för Landtförsvarsdepartementet och yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Utskottets hemställan.

*Löneförhöjning för regementsintendenterna.*  
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet, dels ock afslag derå samt bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning, gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på afslag å detsamma och bifall till Kongl. Maj:ts framställning, då svaren likaledes utföllo med många såväl ja som nej; och förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a i 6:e punkten af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren momentet och bifaller Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 54.

Nej — 52.

Lön för en  
regements-  
intendent vid  
Smålands  
grenadier-  
bataljon.

Mom. b.

Herr Statsrådet Rosensvärd: Sedan nu Kammaren beslutit, att icke någon tillökning i inkomst skall lemnas regementsintendenterna vid indelta armén, torde dock icke deraf böra följa, att icke en intendent må tillsättas vid Smålands grenadierbataljon, der för närvarande ingen sådan finnes. I detta afseende ber jag att få förena mig med Herrar reservanter äfvensom med en talare på östgötabanken, som nyss yttrat sig; men naturligtvis fordrar konsekvensen att, derest lön beviljas för en regementsintendent vid Smålands grenadierbataljon, icke den lön, som Kongl. Maj:t begärt för en sådan intendent, uppföres, utan samma lön, som de öfriga regementsintendenterna hafva, nemligen 2,800 kronor.

Herr Hederstjerna: Om jag också biträdt Utskottets majoritet vid föregående punkt, har jag, såsom min reservation angifver, icke kunnat göra det vid denna. Såsom det mig synes, har i bilagorna till Kongl. Maj:ts proposition blifvit tydligen ådaga-lagdt, hvad som också för en hvar bör vara klart, nemligen att det är omöjligt för en person att fullgöra en regementsintendents älligganden vid två särskilda corpser. Jag får derföre nu, i öfverensstämmelse med hvad Chefen för Landtförsvarsdepartementet yttrat, hemställa, att Kammaren behagade, med afslag å Utskottets framställning, besluta, att å Smålands grenadierbataljons stat må till lön för en regementsintendent uppföras 2,800 kronor samt att anslaget till indelta arméns befälsaföring må med detta be-lopp förhöjas.

Grefve Lagerberg: Äfven jag ber att få yrka bifall till det förslag, som af Chefen för Landtförsvarsdepartementet blifvit fram-stäldt, och jag tillåter mig böra i afseende å den vigtiga inten-denturfrågan framhålla, att en stor del af de olyckor, som i forna dagar drabbat svenska armén, lika ofta berott på dålig intendentur som af andra orsaker.

Friherre Klinckowström: Med anledning af den siste tala-rens yttrande rörande svenska arméns olyckor i krig under olika tider, kan jag försäkra honom, att de oftare varit beroende af en dålig och oeffterrättlig ledning än af en dålig intendentur.

Hvad beträffar nu förevarande punkt, vidhåller jag mitt yttrande derom vid remissdebatten, nemligen att jag under nu-varande omständigheter anser upprättandet af en regementsinten-dentsplats vid Smålands grenadierbataljon onödig, emedan Små-lands husarregemente och nämnda bataljon ligga på samma mö-tesplats och fortfarande kunna hafva gemensam intendent. Husar-regementet och grenadierbataljonen utgöra icke tillsammans till antalet mer än ett vanligt regemente, och de hafva i många år fått nöja sig med *en* intendent. Inom en stor del af Riksdagen har den åsigt gjort sig gällande, att man icke vid indelta armén bör göra någon förändring med tillsättande af befäl eller annan

personal, förrän den stora organisationsfrågan om indelta armén och indelningsverkets börda blifvit löst, och det är därför fåfångt för det parti, som vill drifva igenom Kongl. Maj:ts framställning vid denna punkt, att få densamma igenom vid gemensam votering. Jag yrkar därför bifall till Utskottets framställning.

*Lön för en  
regements-  
intendent vid  
Smålands  
grenadier-  
bataljon.  
(Forts.)*

Herr Mannerskantz: Den siste talaren började sitt anförande med att försäkra den näst föregående talaren, att svenska arméns olyckor icke berott på felaktig förvaltning af de ekonomiska angelägenheterna, utan på felaktig ledning af arméns krigsrörelser. Jag vet just icke, hvarföre talaren kunde anse sig berättigad att till den honom näst föregående, utan tvifvel lika sakkunnige talaren uttala en sådan kategorisk försäkran. Men det var egentligen icke vid detta jag ville fästa mig, utan vid den siste talarens antydning att, hvad vi än här besluta blir utgången dock densamma vid det slutliga afgörandet. Jag vet icke heller, huru talaren kan veta detta, ty utgången beror på de skäl, som framställas från den ena eller andra sidan på de olika rum, der öfverläggningarne hållas, och jag för min del anser mig icke behöfva kasta min blick åt något annat håll än det, der afgörandet skall ske, och det är nu här.

Hvad sjelfva saken inom denna Kammare beträffar, tror jag, att goda skäl äro anförda för att bevilja anslag till en regementsintendent vid Smålands grenadierbataljon, när sådan tjänsteman icke finnes der förut. Jag kan icke begripa, huru man med en sund uppfattning — jag vågar nyttja den termen — om huru en äfven för användning i krig afsedd militärisk organisation bör vara beskaffad, kan tänka sig, att en sammanblandning af den ekonomiska förvaltningen för två så skiilda corps, som infanteri och kavalleri, skall kunna bestå. Att så hittills varit, har endast varit en nödfallsåtgärd, men då vi olyckligtvis icke kunna förutse någon mera omfattande förändring af vår armés nuvarande organisation förrän i en aflägsen framtid, så anser jag mig hafva fullt skäl att tillstyrka åtminstone den rättelse af en uppenbar mindre bristfällighet, som Kongl. Maj:t, efter hvad Chefen för Landt-försvarsdepartementet motiverat, funnit sig nu böra föreslå.

Herr Statsrådet Rosensvärd: I afseende på sjelfva frågan ber jag blott få upplysa, att den omständigheten att Smålands husarregemente och Smålands grenadierbataljon haft en gemensam regementsskrifvare icke utgör skäl, hvarför de skulle hafva gemensam regementsintendent. Hvardera corpsen har haft sin regementskommissarie och för den ärade talare, som anförde detta, är det icke obekant, att de förutvarande regementsskrifvarnes funktioner voro någonting helt annat än intendenturgöromål. Regementsskrifvarne omhänderhade nemligen det indelta aflöningsverket. Smålands husarregemente och grenadierbataljonen voro ursprungligen ett regemente med samma indelningsverk, och det var detta den gemensamma regementsskrifvaren skötte. Huruvida det var lyckligt att, då corpsen delades, aflöningsverken icke skil-

Lön för en  
regementsin-  
tendent vid  
Smålands  
grenadierba-  
taljon.  
(Forts.)

des, lemnar jag derhän, men emellertid hade husarregementet och grenadierbataljonen fortfarande samma regementsskrifvare, men en stor del af de ekonomiska göromålen sköttes af regementskommissarierna. Regementsintendenten skall nu ersätta både regementsskrifvaren och regementskommissarien och dessutom få andra göromål, som hittills icke eller blott ofullständigt blifvit skötta vid regimentena. Olämpligheten af att husarerna och grenadiererna hafva samma regementsintendent framgår äfven af Kongl. Maj:ts nådiga tjänstgöringsreglemente för armén, deri såsom en allmänt erkänd och genomgående sats förekommer, att regementscheferna äro Kongl. Maj:ts ansvariga för regimentenas tjänstbarhet såväl i ena som andra hänseendet. Såsom deras biträden i hela den ekonomiska förvaltningen stå regementsintendenterna, kontrollerade och öfvervakade af förvaltningsdirektionerna. Kan det vara lämpligt att två regementschefer, två förvaltningsdirektioner befalla samma regementsintendent? Hvem skall han lyda?

Det har blifvit yttradt, att det vore en genomgående grundsats hos en stor del af representationen att man icke borde göra något för förbättring af de nuvarande förhållandena i förhoppning att nya skola inträda. Att målet skall vinnas, nemligen att vi få en bättre försvarsorganisation, än den vi nu hafva, derför kan ingen vara lifligare intresserad än jag, men jag är fullt öfvertygad att hvar och en, som vill egna någon uppmärksamhet åt frågan, skall få den åsigt att den nya organisationen måste uppfostras af den gamla, och låter man denna förfalla, så kan den icke uppfostra den nya, så att den blir ett stöd och försvar för fäderneslandet.

Herr Wijkander: En ärad talare på elfsborgsbänken och ledamot af Stats-Utskottet har uttalat den åsigt, att en stor del af svenska arméns olyckor på senare tider kommit deraf att förvaltningsväsendet, trängväsendet, icke varit väl ordnad. En annan talare på samma bänk har försäkrat, att den föregående talaren hade orätt och att olyckorna kommit af något helt annat. Jag har icke kunnat höra detta utan att för min del försäkra, att jag delar den förre talarens åsigt, och jag tror att den kan bestyrkas med historiska fakta, men att här utkämpa striden derom torde vara mindre lämpligt.

Hvad nu speciellt angår att Smålands husarregemente och grenadierbataljonen hafva gemensam regementsintendent, så må man icke till försvar derför anföra de gamla förhållandena. Chefen för Landtförsvarsdepartementet har redan påpekat, att de begge corpserna hade gemensamt indelningsverk och gemensam boställsvård, hvilka saker voro helt och hållet kamerala, men om man, såsom jag, anser regementsintendenternas vikt hufvudsakligen ligga deruti, att genom dem trängväsendet utbildas under fredstid för kriget, så är det af vikt att intendenterna utbildas med afseende å det vapen deras regimenten tillhöra. Det är t. ex. en stor skillnad mellan att upphandla hö eller bröd. Orimligt är det att en regementsintendent skall samtidigt besörja hästars skoning

och furagering vid ett kavalleriregemente och anskaffande af ett infanteriregementes vanliga förnödenheter. För olika verksamhet fordras olika utbildning, men denna måste ske under fredstid, så framt den skall stå profvet under krigstid. Chefen för Landtförsvarsdepartementet har påkekat en annan orimlighet, som ligger deruti att husarregementet och grenadierbataljonen hafva gemensam regementsintendent, nemligen att intendenten skall samtidigt lyda två regementschefer. Det hufvudsakligaste skälet är dock efter min uppfattning, att intendenterna böra utbildas under fredstid för sitt yrke, och det kan näppeligen en intendent, som skall samtidigt tjänstgöra vid både kavalleri och infanteri och således vara ett slags amfibie. Jag förenar mig i yrkandet om bifall till Kongl. Maj:ts förslag, sådant detsamma blifvit här något modifieradt.

Lön för en regementsintendent vid Smålands grenadierbataljon.  
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till förevarande moment, dels afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning på det sätt, att 2,800 kronor beviljades till lön åt en regementsintendent vid Smålands grenadierbataljon; framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå och beviljande af 2,800 kronor för ofvansagda ändamål, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

*7:de punkten.*

Grefve Lagerberg: Jag har icke något annat yrkande att göra än om bifall till Utskottets hemställan att ifrågavarande motion måtte lemnas utan afseende, men jag ber att få till protokollet antecknad, att jag icke kan godkänna de motiv, som föranledt denna hemställan.

Friherre Klinckowström: Jag instämmer i allo med den siste talaren angående Utskottets motiv.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

*8:de punkten*

Bifölls.

*9:de och 5:te punkterna i ett sammanhang.*

Grefve Beck-Friis: Det egentliga motivet för Utskottets förslag i denna punkt förefinnes vid femte punkten, der Utskottet säger: "Då fråga om en fullständig organisation af landtförsvaret sedan flere år tillbaka står på dagordningen samt på senare tiden den åsigt allt mer och mer gjort sig gällande, att vid en

Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägarecorps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägar-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid öf-  
skälliga reg-  
ementen.  
(Forts.)*

sådan organisation indelningsverket bör afskaffas, lärer det ej kunna anses lämpligt att nu vid indelta regementen och corpsér inrätta nya befälsplatser“. Detta skulle således vara skälet, men för min del kan jag icke inse det sammanhang, som frågan om en ny härordning kan hafva med förflyttandet af några officersplatser från ett regemente, der de anses mindre behöfliga, till ett annat regemente, der de af alla sakkunniga anses behöfliga. Jag vet icke någon härordning, som under de sista åren varit på förslag, deraf det icke framgått, att det nuvarande armébefälet, både det högre och det lägre, är alldeles otillräckligt. Annu har icke något härordningsförslag framkommit och kan icke framkomma, enligt hvilket befälet skulle blifva fåtaligare än det nuvarande. Det är alldeles gifvet, att, om man skulle tänka sig indelta arméns afskaffande, det icke skulle komma i fråga att sätta dess officerare på indragningsstat, och detta skulle väl vara det skäl, som skulle hindra bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Då sålunda efter mitt förmenande icke någon anledning finnes, hvarför man på denna grund skulle neka bifall till det Kongl. förslaget om indragning af några befälsplatser vid Vermlands fältjägarcorps och användande af de derigenom lediga medlen för aflöning åt två kaptener af andra klassen vid lifregementets grenadiercorps och åt en löjtnant af andra klassen vid andra lifgrenadierregementet, vid hvart och ett af Vestgöta, Bohus läns, Nerikes och Vermlands regementen samt vid norra och södra Skånska infanteriregemen-tena, så får jag vördsamt anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående Vermlands fältjägarcorps' och indelta arméns befälsaflöning.

Herr Montgomery Cederhielm: Då jag inom Stats-Utskottet hör till deras antal, som deltagit i Utskottets hemställan i 5 och 9 punkterna, ber jag att med några ord få redogöra för anledningen dertill. Då frågan förekom i Utskottet, föredrogs den på samma sätt som nu här, det vill säga begge punkterna tillsammans. Den nionde punkten företogs först till afgörande. och då förekommo inom Utskottet tre olika meningar i afseende å dessa frågor. Den ena var att bifalla Kongl. Maj:ts förslag i både 5:te och 9:de punkten; den andra att afslå Kongl. Maj:ts proposition i begge punkterna och den tredje att afslå hvad som föreslagits vid 5:te punkten, men bifalla hvad som föreslagits vid den 9:de, nemligen indragningen på Vermlands fältjägarcorps; och afsigten var att den besparing af 11,688 kronor 50 öre, som derigenom skulle göras, skulle i stället få reserveras på fjerde hufvudtiteln. Nu torde en hvar inse, att af de olika meningarne kunde uppstå en ganska svår förveckling, som slutligen kunde leda till en gemensam omröstning, der det kunde blifva fråga om att sätta på sin spets frågan om indragning af befälsplatser vid Vermlands fältjägarcorps, hvarigenom det nu så fåtaliga armébefälet skulle ytterligare minskas. Det föreföll mig betänkligt att låta frågan komma så långt och lämpligare att bibehålla officersplatserna, om de också skulle fortfarande vara qvar vid Vermlands



fältjägarecorps. Jag vågar icke ingå i bedömande af den organisation, Kongl. Maj:t föreslagit; jag är böjd att tro att den är lämplig; men följderna af ett bifall dertill hade kunnat blifva den, som jag påpekat, och då tror jag, att man kunde förlora mera än genom bifall till hvad Utskottet föreslagit, ty derigenom upprätthålles befälsplatserna till samma antal, som det nuvarande. Dessa äro i korthet de skäl, som föranledt mig att deltaga i Utskottets hemställan, och på grund af hvilka jag nu anhåller om bifall dertill.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid åt-  
skilliga rege-  
menten.  
(Forts.)*

Herr von Kræmer: Det är visserligen sant, att Utskottet kommit till det resultat att afstyrka Kongl. Maj:ts förslag i båda de nu föredragna punkterna efter långa öfverläggningar och stor meningsskiljaktighet, men jag tror mig icke uttala någon motbjudande tanke, då jag säger, att min och mångas tanke var den att Kongl. Maj:ts förslag borde bifallas, enkannerligen vid 5:te punkten. Jag medgifver, att de så att säga strategiska skäl, som den siste talaren påpekade, hafva en betydande vikt, men jag tror dock att någon afräkning i afseende på deras vikt bör göras. För min del är jag nemligen så öfvertygad i alla händelser — det må nu vara att jag misstager mig i denna farhåga — att den räddning af ifrågakvarande anslagsbelopp för Vermlands fältjägarecorps, som man nu förmenar skulle vinnas, om Stats-Utskottets förslag i båda punkterna bifalles, är ytterst öfvergående. Jag kan nemligen knappt tänka mig, att anslaget till dessa platser — om hvilka det är så lätt att bevisa vid hvarje riksdag att de äro öfvertaliga i förhållande till corpsens nuvarande styrka — skall kunna bibehållas. Jag skulle nästan vilja säga, att det nu står på upp- och afskrifningsräkning och att Kongl. Maj:t därför handlar fullkomligt rätt, då Kongl. Maj:t vill gifva det fast placering genom att använda det der det är nödvändigt och der det fortfarande sedermera lätt kan försvaras. Särskildt ber jag att få påpeka, att de föreslagna nya officersplatserna allesammans äro tänkvärda och behöfliga, men framför allt gäller detta om de två kaptenerna af andra klassen vid lifregementets grenadiercorps, emedan denna corps alldeles saknar sådana kaptener. De löjtnanter, som skulle tilläggas några regementen, skulle uppbringa staten från 4 till 5, men icke till normalstat. Detta är således ett ytterligare speciälskäl, som väger för den första delen af Kongl. Maj:ts förslag i 5:te punkten.

Hvad nu sjelfva saken angår eller att bibehålla officersplatserna åt armén, ber jag att få uttryckligen liksom understryka den tanken att med ett försvarsväsende sådant som vårt, som består och sannolikt länge ännu kommer att bestå af en fåtalig stam, till stor del af framskriden ålder, och som derföre vid mobilisering ytterligare sammansmälter, och då för att uppbibring till ett någorlunda rimligt antal, måste förstärkas med ett jemförelsevis ofantligt antal öfsvadt manskap, att vid en sådan organisation ingen-ting kan vara nödvändigare än att hafva riklig tillgång på verkliga officerare — — —; icke officerare från gårdagen, som då krig

*Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägarecorps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.*  
(Forts.)

inträder, fått sina fullmakter 14 dagar förut, personer, hvilka, om än aldrig så aktningvärda, aldrig så personligen tappra, dock icke hafva de militära och disciplinära traditioner, hvilka utgöra en så karakteristisk del af den verkliga officerarens värde. Jag anser så viktigt, att icke officerarnes antal i dess helhet nedsättes, att jag icke drager i betänkande att obetingadt bifalla Kongl. Maj:ts förslag vid 5:te punkten för att derigenom göra ett försök att bevara dessa officersplatser åt armén på ett *fortfarande*, icke på ett blott *öfvergående* sätt. Som, vidare, ett bifall till Kongl. Maj:ts förslag i 5:te punkten betingar ett bifall äfven till Kongl. Maj:ts förslag i 9:de punkten, så får jag således af full öfvertygelse yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag i båda de nu föredragna punkterna.

Herr Wijkander: I denna fråga är jag nog lycklig att endast behöfva tala sanning och uttrycka min öfvertygelse, och jag får då säga att Kongl. Maj:ts proposition, såvidt jag förstår, förtjenar bifall och att Riksdagen gjorde orätt, om den icke antog densamma, och detta gäller båda de nu föredragna punkterna. Jag anser helt och hållet öfverflödigt att här tala om eller att ens sätta i fråga behovet af ett så kalladt tredje bataljonsbefäl, d. v. s. det befäl, som för beväringens insättande i arméns relativt alltför fåtaliga kader, behöfves, ty den, som icke inser detta, han *vill icke inse det*. Behovet af förstärkta kader, då ett stort antal värnpliktige i farans ögonblick skola ingå i stammen, är så uppenbart, att derom icke behöfver spillas några ord. Ingen lär heller på allvar vilja bestrida, och den siste talaren har heller icke gjort det, att det är stora missförhållanden, ja, orimligheter, som Kongl. Maj:t här sökt afhjelpa, nemligen att en corps har två andre kaptener och den andra ingen, och att ett regemente har 8 andre löjtnanter medan ett annat har endast 4. Frågans ömtåligaste del ligger deri, att Vermlands fältjägarecorps' officerares antal skulle minskas, men jag vill deri utan tvekan uttala min tanke. Hvarje reform är omöjlig, om icke statsmakterna hafva rätt att draga in öfverflödiga platser. Jag medgitver att individen med rätta kan fordra, att hans fullmakt honoreras, att han får den lön, som deri är honom tillförsäkrad, men jag bestrider bestämdt individens rätt att få äfven sina förhoppningar honorerade af staten, ty i samma ögonblick blefve *hvarje reform omöjlig*. Om jag går in vid ett regemente, der det finnes t. ex. 6 kaptener, så är jag icke berättigad att på detta förhållande grunda några bestämda förhoppningar om advancement och har icke något befogadt anspråk på att kaptenernas antal icke får minskas, ty Kongl. Maj:t och Riksdagen hafva ovilkorlig rätt att ordna dessa förhållanden utan afseende på enskilda individers förhoppningar. Nu är likväl här förhållandet att dessa kaptensplatser, hvarom frågan är, icke skulle indragas; de äro sex och skulle blifva sex, men endast fyra af dessa platsers innehafvare skulle enligt förslaget vara kompanichefer och de tvenne öfriga andre kapitener. Ingen lär kunna bestrida, att icke 4 kompanichefer är tillräckligt vid

denna likasom vid andra corps och förslaget är sålunda endast en akt af rättvisa och behöfver icke, får icke motiveras med några rent personella skäl. Det är ju ej fråga att taga tjänsterna ifrån dem, som nu innehafva desamma, och den enskildes förhoppningar böra vika för det allmännas behof af en omreglering, ty dessa förhoppningar äro ej några fordringsanspråk. Jag skulle icke hafva yttrat mig så öppet i denna fråga, om jag ej ansett mig böra för min enskilda del såsom obefogadt tillbakavisa det kländer, som jag hört framställas mot Chefen för Landtförsvarsdepartementet, hvilken nu icke är här närvarande. Jag anhåller, att Kammaren måtte bifalla Kongl. Maj:ts proposition i båda dessa punkter, och såvidt jag hört, har ej heller något annat yrkande blifvit här framställt. Utskottet har kommit till ett annat slut på grund af beslutet vid 1875 års riksdag, men i denna uppfattning kan jag icke följa Utskottet.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid åt-  
skälliga rege-  
menten.  
(Forts.)*

Herr Evers: Herr Talman, mina Herrar. Jag beder på förhand om benäget öfverseende att jag, som icke är fackman, vågar uppträda i föreliggande fråga, men då ingen af de föregående talarne berört de förhållanden, som nödga mig att yrka afslag å Kongl. Maj:ts proposition angående indragning af befäl å Vermlands fältjägarecorps, anhåller jag att med några ord få tillkännagifva dem.

Kongl. Maj:t föreslog 1875 års Riksdag "att Vermlands fältjägaregemente skall förbytas till en corps på 500 man och, med bibehållande af befälspersonalen i öfrigt oförändrad, regementschefs- och förste majorsbefattningarna indragas och i stället derföre aflöning uppföras till en corpschef." Denna proposition bifölls af Riksdagen och Kongl. Maj:ts på grund deraf utfärdade nådiga skrifvelse af den 21 Maj 1875 innehåller precis samma ord, som dem jag nu uppläste. Nu har Kongl. Maj:t i sin nådiga proposition till innevarande Riksdag föreslagit, att en indragning skulle vid corpsen ega rum af icke mindre än 7 officerare, 4 underofficerare och ett par korporaler och i motiven för denna framställning yttrar Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet i sitt anförande uti statsrådsprotokollet (Bil. N:o 3 a pag. 7) "hurusom Kongl. Maj:t i sammanhang med den vid 1875 års riksdag genomförda löneregleringen för armén beslutat, att Vermlands fältjägaregemente skulle förbytas till en corps på 500 man och att med bibehållande af befälspersonalen i öfrigt *tills vidare* oförändrad regementschefs- och förste majorsbefattningarna skulle indragas och i stället uppföras aflöning till en corpschef." Jag har med anledning häraf genomgått 1875 års riksdagsförhandlingar och har ej, hvarken i Kongl. Maj:ts nådiga proposition, Riksdagens beslut eller den ofvannämnda nådiga skrifvelsen af den 21 Maj 1875, kunnat finna att detta ord "*tills vidare*" der förekommer. Hade beslutet haft denna lydelse, skulle jag icke hafva uppträdt för att försvara Utskottets förslag, ty då hade, såsom Herr Wijkander antydt, de, som gått in vid regementet, fått skylla sig sjelfva, då de visste att de hade detta Damocles-

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid öf-  
skälliga reg-  
menten.  
(Forts.)*

svärd hängande öfver sig; men att så icke är förhållandet vågar jag påstå och det visar sig jemväl af det stora antal unga män, som sedan 1875 sökt inträde som officerare vid corpsen och hvilka fått denna sin åsigt, att någon reduktion af befälet ej snart förestode, ytterligare stärkt deraf, att Kongl. Maj:t år 1877 begärde och Riksdagen beviljade tillökning i befälspersonalen vid Vermlands fältjägare i samma förhållanden som vid öfriga corpsen inom armén. Nu har emellertid en indragning af befäl blifvit föreslagen och man säger, att den skall ske i mån af afgang, hvaraf följer, att nästan allt avancement inom subalternergraden afstannar eller åtminstone framflyttas till en ganska aflägsen framtid. Jag ber att få visa huru detta skulle komma att utfalla. De båda äldsta kaptener i corpsen, ännu med löjtnants lön, som äro i tur att blifva kompanichefer, hafva tjenat i 25 år och äro 45 och 46 år gamla, skulle icke komma ifråga till kompanichefsbefordran förr än sedan 3:ne vakanser i kompanichefsgraden inträffat, således sannolikt ej hinna kompanichefs grad före uppnådd pensionsålder och deraf följande obligatoriska afskedstagande. De äldsta löjtnanterna hafva tjenat i 20 år och äro 42 år gamla och då den äldste af dem först efter 3 vakanser skulle kunna blifva befördrad till andre kapten, således antagligen ej före 46 års ålder, hinner han nog ej kompanichefs befordran. De båda äldsta underlöjtnanterna äro respektive 33 och 31 år gamla och hafva tjenat 8 år. Först vid 6:te vakansen skulle den äldste af dem blifva befördrad till löjtnant af 2:dra klass och finge antagligen kvarstå i graden ytterligare i 10 år. Den äldsta surnumerären skulle först efter 8:de vakansen kunna befördras och antagligen i 12 år få vänta på lön och för den äldsta volontären komma nog 15 år att förflyta, innan han erhåller någon lön.

Jag vågar icke ingå på det militära området, då jag icke eger nog sakkänedom, men är det så, att på sätt Kongl. Maj:t föreslår, behof till ökad befäl förefinnes vid lifregementets grenadiercorps samt Vestgöta, Bohus, Nerikes, Vermlands och de båda Skånska infanteriregementena, hvilket jag icke vill bestrida, så synes mig att detta kunde tillgodoses, då dertill endast behöfves en så liten summa, som cirka 12,000 kronor, utan att man behöfde på detta hårda sätt reducera befälet vid Vermlands fältjägare, som här ofvan blifvit antydt.

Jag kan icke underlåta att med hänsyn till Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändrad lag om värnpligten, enligt hvilken ett större antal beväringssmanskap antagligen skulle komma att öfvas, påpeka, att, derest samma blifver af Riksdagen antagen, som en följd deraf måste uppstå behof af mer befäl, och under sådana omständigheter föreställer jag mig att det nog blir behöfligt såväl att öka befälspersonalen vid de här ifrågavarande regementena, som ock att bibehålla det befäl, som nu finnes vid Vermlands fältjägare, ty om detta icke alltid vore behöfligt vid corpsen, kunde ju en del af dem kommenderas till tjänstgöring vid beväringssmötena på andra regementen. Jag har med några ord antydt, hvilken obillighet förslaget skulle innebära för officers-

corpsen, och jag anser mig äfven skyldig att påpeka, huru det skulle drabba underofficerarne. Här skulle en reduktion af 4 platser ega rum och följaktligen skulle 5 vakanser uppstå, innan någon underofficer kunde avancera. Jag behöfver icke påminna derom, att innan detta inträffar, flertalet af de volontärer, som redan gjort sig kompetente till underofficers befordran, måste afskedas, emedan de blifva öfveråriga, innan de kunna ifrågakomma till befordran. I det förslag till förändring af Vermlands fältjägare, som framlades 1871, föreslogs en indragning af 5 officersplatser; men huru skulle detta ske? Jo, samtidigt föreslogs upp rättande af 2 nya regementen, Vesternorrlands och Blekinge samt 1 ny corps Hallands med rätt för officerarna vid Vermlands fältjägare att antingen taga transport till dessa regementen eller att afgå med sina löner i pension. Nu är icke fråga om att öfverflytta officerare från Vermlands fältjägare till andra regementen, utan att först vid dessa officerares afgång uppsätta nya platser vid andra regementen. Om man härtill lägger, att för icke längre tid än ungefär ett år sedan officerarne vid corpsen i likhet med officerarne vid öfriga regementen ingått på ett obligatoriskt afskedstagande vid viss ålder, förefaller det mig, som om den reduktion af befäl vid Vermlands fältjägare, på sätt den nu blifvit föreslagen är nästan obillig, hvadan jag på grund såväl häraf som äfven på de af Utskottets under 9:de punkten anförda skäl yrkar bifall till Utskottets förslag.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid åt-  
skilliga rege-  
menten.  
(Forts.)*

Grefve Beck-Friis: Då jag yrkade bifall till Kongl. Maj:ts förslag i 9:de punkten, förbisåg jag, att i detta förslag äfven ingick förhöjning af aflöningen till regementsintendenten, men till följd af Kammarens föregående beslut vågar jag anhålla, att mitt yrkande måtte få förändras derhän, att Kammaren ville bifalla Kongl. Maj:ts förslag dock med bibehållande af regementsintendentens lön till sitt nuvarande belopp.

Medan jag har ordet, kan jag icke underlåta att bemöta ett par af de senaste talarnes yttranden. En talare sade, att det kunde blifva en obehaglig konflikt, om Kammaren bifölle Utskottets förslag i 9:de punkten, men Kongl. Maj:ts proposition angående 5:te punkten, och att det kunde sluta med att vid gemensam votering indragning af ifrågavarande officersplatser vid Vermlands fältjägarecorps egde rum, men de för aflöning af 2 nya kapten och 7 löjtnanter åskade medel icke beviljades. Jag tror icke att något sådant är att befara, ty det heter i Kongl. Maj:ts proposition att "*under vilkor*" att detta anslag beviljades, föreslogs indragning af dessa platser. Således, om anslaget icke beviljas, komma platserna icke att indragas. Således torde någon konflikt icke vara att befara.

Beträffande den siste talarens yttrande angående Kongl. Maj:ts förslag till 1875 års Riksdag ber jag att få erinra, att det icke är möjligt att, då man har ett regemente, som är värfvad och som således på lång tid kommer att bibehållas vid samma antal, der indraga officersplatser, utan en förändring måste ske

*Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägare-corps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.*  
(Forts.)

småningom. Detta är alldeles tydligt och klart, ehuru ordet *tillvidare* verkligen icke står i Kongl. Maj:ts proposition till 1875 års Riksdag. Samtidigt med detta förslag propo-nerade Kongl. Maj:t inrättande af 2 kaptensplatser vid fotgardena, hästgardena, lifregementets husarer och grenadierer. Detta beviljades icke genast, men det har gått så småningom, så att de fleste af dessa platser nu äro inrättade, men det återstår ännu vid lifregementets grenadierer. Jag tror således icke att med 1875 års Kongl. proposition afsågs att befälspersonalen vid Vermlands fältjägare för alltid skulle bibehållas oförändrad.

Friherre Klinckowström: Till de skäl, som af åtskilliga föregående talare blifvit framställda för bifall till Utskottets förslag, har jag ytterst litet att tillägga. Jag tror, att om Kongl. Maj:t begär reorganisation af Vermlands fältjägare till en corps utan att sätta såsom vilkor, att 7 öfvertaliga officerare skulle placeras på 7 indelta regementen och att 2 nya kaptensplatser skulle inrättas vid grenadiererna, detta hade blifvit bifallet, men just detta vilkor har förorsakat det motstånd, som på ett segrande sätt gifvit sig tillkänna inom Stats-Utskottet. Jag vill lemna derhän, om denna fruktan är befogad eller icke, men säkert är, att om man tror, att om Riksdagen bifaller partiella förändringar och partiella tillökningar af befäl inom den indelta armén, vi icke skola upplefva den dag, då den stora frågan om en reorganisation af vår härordning bringas till slut; och jag kan försäkra regeringen derom, att om icke den stora frågan snart nog företages och på ett eller annat sätt ordnas, kommer regeringen att i sina förslag rörande försvarsverket lida mycket obehag och det kanske inom ganska kort tid. Det vore skäl att tillfredsställa denna rättmätiga fordran, som ånyo framträder deri, att man icke beviljar tillsättandet af dessa platser. Jag behöfver för öfrigt icke vara längre i mitt anförande, då redan så mycket blifvit sagdt till förmån för Utskottets förslag beträffande denna punkt, dertill jag nu anhåller om bifall.

Herr vice Talmannen: Ehuru i det närmaste förekommen af grefve Beck-Friis, anhåller jag dock att med några ord få yttra mig i anledning af den farhåga för en gemensam votering, som af en ledamot af Stats-Utskottet uttalades. Om jag icke missförstod honom, ansåg han, att om denna Kammare bifölle Kongl. Maj:ts proposition i 5:te och 9:de punkterna, men Andra Kammar-aren bifölle Stats-Utskottets hemställan i båda dessa punkter, så skulle en gemensam votering kunna få den utgång, att Stats-Utskottets betänkande blefve bifallet i 5:te punkten och således den begärda tillökningen i befäl afslagen, men deremot Kongl. Maj:ts proposition i 9:de punkten bifallen och följaktligen en in-dragning ske af befäl vid Vermlands fältjägarecorps. För min del kan jag icke tänka mig, att en sådan votering skulle kunna komma i fråga. Det är endast i den händelse, att Kongl. Maj:ts proposition angående 5:te punkten bifalles, som det bör kunna

komma i fråga att votera angående den 9:de, då denna punkt uttryckligen innehåller det vilkor, att den i 5:te punkten föreslagna tillökning i befäl skulle medgifvas. Men om mot förmodan en sådan votering skulle komma till stånd, och Kongl. Maj:ts proposition i 9:de punkten bifölles i denna votering, vore ingenting annat derigenom beslutadt, än att indragningen skulle komma att ske under ett vilkor, som icke kommit att inträffa i följd af afslag å 5:te punkten. och beslutet vore således af intet värde.

*Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägar-corps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.*  
(Forts.)

Herr Abelin: Den, som gjort sig reda för tillgången på befäl vid våra infanteriregementen och corps och för den brist i detta hänseende, som, redan under öfningarna känbar, måste uppstå i händelse af en mobilisering, kan icke annat än beklaga, att omständigheterna icke medgifvit framläggande af ett förslag, som i vida större omfattning än det föreliggande afsåge att afhjelpa denna brist. Förslaget i sin stränga begränsning förtjenar emellertid allt afseende, synnerligen som det afser tillökning af befälet äfven vid lifregementets grenadiercorps, der bristen varit så påfallande, att exceptionella åtgärder måst vidtagas för att få den så litet känbar som möjligt. De skäl, Utskottet anfört för en vägran af denna tillökning eller att, då en reorganisation af landtförsvaret, hvarigenom indelningsverket skulle afskaffas, står på dagordningen, det vore olämpligt att tillsätta nya befälsplatser vid indelta regementen, torde vid den minsta pröfning befinnas ohållbart. Är befälet otillräckligt redan nu, hvilket väl ingen bestrider, måste det blifva det ännu mer vid öfvergång till en organisation på den breda värnpligtens grund, synnerligast om den tillgång till befälskrafter, som vi ega i vår indelta stamtrupp, blir undanröjd; och om det någon gång under fredliga förhållanden behöfves ett jemförelsevis talrikt befäl, måste det väl vara vid öfvergång till en sådan härordning, då goda och tillräckliga befälskrafter behöfvas för att undervisa, leda och gifva stöd åt de stora, öfvade massorna. Men huru på förhand åstadkomma ett sådant befäl, om icke genom att uppsätta det på de regementen, som finnas, och då vi af 27 staminfanteriregementen och corps hafva 24 indelta, så kan jag icke inse, huru man, derest man vill tillförsäkra sig ett för alla eventualiteter så vidt möjligt tillräckligt befäl, skall kunna undgå att uppsätta detta till allra största delen vid de indelta. Då nu perspektivet af en ny härordning, långt ifrån att tala *mot* en tillökning af befälet, talar *för* en sådan och då vi redan i rådande förhållanden hafva en manande anledning att främja den, skulle jag för min del vilja förorda ett *ovilkorligt* bifall till Kongl. Maj:ts förslag i 5:te punkten. Jag ville, med andra ord, se det fullkomligt oberoende af beslutet om reduktionen af Vermlands fältjägarcorps' befäl. Detta låter sig emellertid nu icke göra. Den ifrågasatta reduktionen i och för sig kan jag för min del icke annat än gilla. Gående ut på att bringa denna corps' organisation i öfverensstämmelse med andra corps och med den organisation, som är gällande för de bättre lottade regementena, kan den icke vara annat än fullt berättigad,

*Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägar-corps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.*  
(Forts.)

synnerligast då dermed afses att, utan minskning af arméns befäl i dess helhet, närma en del mera vanlottade regementens befälspersonal till den normala; men hvad jag deremot ej kan gilla, det är att vid reduktionen af fältjägar-corpsens befäl det icke blifvit ifrågasatt någon åtgärd för att få denna reduktion så litet betungande som möjligt. Huru försigtigt man än vid tillämpning af Kongl. Maj:ts förslag vill tillvägagå, är det dock alldeles gifvet, att en stagnation i avancementet med dess menliga följder deraf kommer att uppstå. För att jag skall kunna biträda ett beslut om den föreslagna reduktionen måste beslut samtidigt fattas om befälets vare sig öfverflyttning till andra regementen och corpser eller försättande på indragningsstat. Jag tillåter mig därför framlägga ett förslag i sådant syfte, hvarå jag anhåller, att Herr Talmannen ville framställa proposition, så lydande: »att — under vilkor att Riksdagen godkänner det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för Vermlands fältjägar-corps och beviljar de å anslaget till indelta arméns befälsaflöning äskade medel för aflöning åt två kaptener af 2:dra klassen och sju löjtnanter af 2:dra klassen, samt medgifver, att så många officerare och underofficerare, som enligt den nya staten vore afsedda att indragas, finge, der de icke varda till andra regementen eller corpser transporterade, på allmänna indragningsstaten öfverflyttas — anslaget till nämnda corps, hvilket nu utgör 135,684 kronor 50 öre, måtte nedsättas till det enligt förslagsstaten erforderliga belopp 123,995 kronor 50 öre eller i jennadt tal 123,996 kronor.

Herr Hederstjerna: Om här för Kammaren föreläge endast frågan om den befälsstillökning, som Kongl. Maj:t föreslagit, oberoende af all reduktion af befälet vid ett annat regemente, så är jag alldeles viss på, att denna Kammare skulle dertill lemna sitt bifall. Men så är icke förhållandet. Kongl. Maj:ts förslag om tillökning af befälet vid vissa indelta regementen och corpser är enligt samma förslag uttryckligen stäldt i beroende af en likaledes af Kongl. Maj:t föreslagen reduktion af befälspersonalen vid Vermlands fältjägar-corps. At denna del af Kongl. Maj:ts proposition kan dock jag för min del icke tillstyrka bifall. Det har redan blifvit af två talare, såsom mig synes, tydligt ådagalagdt, att det sätt, hvarpå enligt Kongl. Maj:ts förslag denna reduktion skulle ega rum, skulle mycket menligt inverka på det nuvarande befälets ställning. Om jag också vill med herr Wijkander medgifva giltigheten af den satsen, att den enskildes rätt måste vika för det allmännas fördel, så synes mig dock i detta fall, på sätt också af den siste talaren blifvet framhållet, den enskildes rätt och bästa ganska väl hafva kunnat bevaras och den här ifrågasatta förändringen ändock kunnat genomföras. Då emellertid det sätt till reduktion af befälsplatserna vid Vermlands fältjägar-corps, som Kongl. Maj:t föreslagit, ej kunnat af mig tillstyrkas, och då Stats-Utskottet ej eger rätt att föreslå ökade anslag, har jag inom Utskottet måst afstyrka Kongl. Maj:ts förslag såväl i afseende å nämnda reduktion som i afseende å tillökning af befälsplatserna



vid åtskilliga regementen och corpser. Det hufvudsakliga härvidlag synes mig vara, att icke någon reduktion af arméns befäl i dess helhet må ega rum. En af mina kamrater i Utskottet har yttrat, att enligt hans mening vore det just för detta syftemål säkrast att bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Jag vågar härutinnan vara af motsatt mening. Då Konung och Riksdag vid 1875 års riksmöte fastställt den nu gällande staten för Vermlands fältjägarecorps, så anser jag, att det då bestämda befälsantalet är mycket bättre bevaradt, om Riksdagen qvarstår vid den då intagna ståndpunkten, än om man nu understödjer Kongl. Maj:ts förslag, och äfven af detta skäl tillåter jag mig hemställa om afslag å Kongl. Maj:ts proposition så väl i afseende på tillsättande af nya befälsplatser vid åtskilliga indelta regementen och corpser som i afseende på reduktion af Vermlands fältjägarecorps. Jag anhåller således, att Kammaren måtte fatta beslut i öfverensstämmelse dermed.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid åts-  
killiga rege-  
menten.*  
(Forts.)

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Björn-stjerna: Den fråga, som nu föreligger till afgörande, är följande: skall man bibehålla befintligt öfvertaligt befäl vid en corps, under det brist på befäl förefinnes vid åtskilliga andra regementen och corpser, eller skall man afhjelpa denna sistnämnda brist genom att till dessa regementen och corpser öfverflytta det öfvertaliga befälet vid den förstnämnda corpsen? Denna fråga synes mig så klar, att enligt min uppfattning icke gerna mera än ett svar derpå borde kunna ifrågakomma, synnerligen som statsverket genom den föreslagna öfverflyttningen icke skulle komma att betungas med större utgift utöfver den närvarande än 651 kronor 50 öre. Men, säger man, detta beslut kan innebära en stor orättvisa mot de officerare, som nu tjena vid Vermlands fältjägarecorps. Jag ber då att få fästa uppmärksamheten dervid, att Kongl. Maj:t ingalunda, såsom en talare här yttrat, föreslagit, att allt advancement vid Vermlands fältjägarecorps skulle fördröjas, tills hela den ifrågasatta afdelen der försiggått och nya platser vore upp rättade vid de andra regementena. I Kongl. Maj:ts proposition heter det: "att såväl tillämpningen af den nya staten för Vermlands fältjägarecorps som tillsättande af nyssnämnda befälsplatser vid indelta armén må ega rum i den mån Kongl. Maj:t pröfvar sådant vid afgång från fältjägarecorpsen eller eljest lämpligen kunna ske". Jag kan visserligen icke gå Kongl. Maj:ts beslut i förväg; men det förefaller mig vara alldeles tydligt, att Kongl. Maj:t kommer att söka på bästa sätt tillgodose de nu tjänstgörande officerarnes rätt och bästa. Det torde väl vara ganska sannolikt, att bland dem finnas sådana, som gerna skulle taga transport till de regementen, der nya platser skulle komma att tillsättas, och jag föreställer mig, att en sådan transport lätt skulle kunna ega rum. — Hvad det af herr Abelin framställda förslaget beträffar, så erkänner jag fullkomligt, att det skulle innebära en icke oväsentlig fördel, om det funnes någon utsigt till att Riksdagen skulle antaga ett sådant förslag, som medför ökade utgifter för statsverket. I sådant fall skulle visserligen äfven jag

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägar-  
corps och till-  
ökning af be-  
fålet vid åt-  
skilliga reg-  
menten.*  
(Forts.)

förorda detsamma; men då jag fruktar, att man icke kan antaga denna utsigt såsom sannolik, så får jag anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition. -- Hvad beträffar den här uttalade farhågan, att Riksdagen skulle kunna i gemensam votering antaga Utskottets förslag i 5:te punkten, men deremot i 9:de punkten afslå Utskottets hemställan och antaga Kongl. Maj:ts motsvarande förslag, så har här redan blifvit tydligt och klart framhållet, att en sådan farhåga är alldeles obefogad. Kongl. Maj:ts sistnämnda förslag är ju endast vilkorligt framställt och beroende af att det i 5:te punkten omhandlade förslaget först antages. En sådan utgång behöfver man därför icke befara. Friherre Klinckowström uttalade visserligen den förhoppningen, att, om Kongl. Maj:t ville inskränka sitt förslag till ensamt den ifrågasatta reduktionen af Vermlands fältjägarcorps, så skulle detta erhålla Riksdagens bifall. Men ett sådant bifall skulle jag på det högsta beklaga; ty långt ifrån att stärka armén, skulle den derigenom endast försvagas. Jag får således anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Jöns Pehrsson: Jag har under den nu förda diskussionen en lång stund stått i afvaktande ställning, och af hvad som förekommit har jag blifvit ytterligare styrkt i den uppfattning jag en gång uttalade i en annan Kammare, vid det tillfälle, då man öfverlemnade militieboställena till staten och öfverflyttade armébefålet på fast lön. Jag hyste redan då den tanken, att man aldrig i verkligheten afsett att afskaffa indelningsverket, och jag har nu kommit till ytterligare visshet i denna sak. Af hvad som här yttrats från deras sida, som försvarat Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt, framgår tydligt, att man icke afser det någon förändring någonsin skall inträda; ty man säger ganska öppet, att den ifrågasatta befälstillökningen behöfves för att leda de beväringsofvingar, som i framtiden skola komma att ega rum. Då jag sammanställer det ena med det andra, kan jag icke komma till någon annan öfvertygelse, än att man har för afsigt att med tillhjälp af hvad vi redan hafva söka åstadkomma en sådan arméordning, som kan göra till fyllest för öfvandet af vårt lands ungdom. Jag vill nu icke beklaga mig häröfver; den tid kommer nog, då man får tillfälle att uttala ett sådant beklagande. Men jag har nu velat uttala min åsigt, att den, som allvarligen önskar, att vårt försvar måtte byggas på en fastare grund, han bör icke gå in på dessa partiella förändringsförslag; ty det kan icke vara någon hemlighet för honom, att för hvarje steg man tager på denna väg, dess större misstroende ådagalägger man mot vederbörandes förmåga att bringa frågan till en slutlig lösning. Här har den farhågan blifvit uttalad, att Andra Kammaren nu skulle passa på och göra en besparing genom att bifalla förslaget om reduktion af befålet vid Vermlands fältjägarcorps, på samma gång den afslog inrättandet af de motsvarande nya befälsplatserna. Jag kan ej se någon grund för denna farhåga och är öfvertygad om, att Andra Kammaren ingalunda skall gå till väga på det

sättet. Till följd af hvad jag nu yttrat, kommer jag till den slutsatsen, att lika kraftigt som den föregående talaren påyrkat bifall till Kongl. Maj:ts förslag i båda punkterna, lika allvarligt anhåller jag, att Kammaren måtte besluta i öfverensstämmelse med hvad Utskottet i båda punkterna hemställt. Under nuvarande förhållanden torde detta vara det förståndigaste man kan göra; ty för hvarje försök, som göres för att genomdrifva dylika partiella förändringar i försvarsväsendet, dess större blifver misstroendet mot afsigten dermed och dess större svårigheten att få något i den vägen gjort.

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägare-  
corps och till-  
ökning af be-  
fallet vid åt-  
skilliga rege-  
menten.*  
(Forts.)

Grefve Lagerberg: Om den nu föreslagna förändringen kunde antagas på något sätt komma att lägga hinder i vägen för den blifvande stora reformen af vår armé, skulle jag visst icke yrka bifall till densamma. Men jag kan icke fatta, huru någon sådan verkan skulle kunna åstadkommas derigenom, att man öfverflyttar vissa fasta penningelöner från ett regemente, der de äro mindre behöfliga, till andra, der de bättre behöfvas. Det synes mig tvärtom utvisa omtanke hos vederbörande att söka på bästa möjliga sätt begagna sig af de nuvarande tillgångarne under afvaktan på den stora reformens genomförande. Jag kan naturligtvis icke hafva varit blind för det motstånd, som alla möjliga förändringar i arméns organisation rönt inom Riksdagen, och för min enskilda del skulle jag måhända helst hafva sett, att denna fråga fått hvilat tills vidare. Men sedan den en gång blifvit väckt, och den, som bör hafva den bästa öfverblicken öfver arméns angelägenheter, uttalat sig för den föreslagna förändringens behöflighet och lämplighet, så måste man se sakerna sådana de verkligen äro, och då framstår frågan också, såsom hans Excellens Herr Björnstjerna nyss yttrade, under följande enkla och klara form: skall man låta befintligt öfvertaligt befäl bibehållas vid en corps, der det i allmänhet icke behöfves, eller skall man öfverflytta dem till andra regementen och corps, der brist förefinnes? Då jag ej kan inse, att gerna mer än ett svar kan gifvas på denna fråga, så får jag ansluta mig till Kongl. Maj:ts förslag och anhålla, att Kammaren måtte lemna bifall dertill. — Jag skulle icke hafva begärt ordet i denna fråga, om icke en ärad talare från Nerike här yttrat, att orden "tills vidare", som citeras i Utskottets betänkande sidan 10, icke skulle hafva förekommit i Kongl. Maj:ts proposition till 1875 års riksdag. Jag har med anledning deraf skaffat mig ifrågavarande handlingar och Chefen för Landtförsvarsdepartementet yttrar der i denna fråga, bland annat, följande: "då jag anser mig under nuvarande omständigheter icke kunna ifrågasätta uppförande af aflöning, enligt de nya grunderna, för både regementschef och två majorer, får jag i underdånighet hemställa, att Vermlands fältjägareregemente må förbytas till corps på 500 man, och att, med bibehållande af befälspersonalen i öfrigt tills vidare oförändrad, regementschefs- och förste majorsbefattningarna må indragas och i stället uppföras aflöning till en corpschef." Kongl. Maj:ts proposition blif sedan af Riksdagen bifallen.

*Nedsättning i anslaget för Vermlands fältjägarecorps och tillökning af befälet vid åtskilliga regementen.*  
(Forts.)

Huruvida i den underdåniga skrifvelse, som Riksdagen sedermera afgaf, samma ord förekomma, derom kan jag nu icke yttra mig, då jag icke hunnit se efter, huru dermed förhåller sig. Men åtminstone har den tanke, som i detta afseende hystes af den dåvarande Chefen för Landtförsvarsdepartementet, blifvit framlagd för Riksdagen. Dessutom torde det väl vara temligen likgiltigt, om de ifrågakvarande orden blifvit upptagna eller icke; ty, såsom en ärad ledamot af Kammaren nyss sade, vi hafva sett fred slutas på evig tid, och det har dock icke dröjt mera än åtta eller tio år, förrän man varit i luften på hvarandra igen. Jag tror således icke, att man bör hänga upp sig på, om dessa båda ord "tills vidare" finnas upptagna eller icke. — Deremot har samma ärade talare fästat uppmärksamheten på några förhållanden rörande officerarnes avancement, som jag finner ganska tänkvärda. Det är klart, att det i detta afseende måste till en början gå långsamt, om den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen bifalles. Det kommer dock mycket att bero af, på hvad sätt den tillämpas, och för öfrigt måste man här medgifva, att i ett sådant fall får det enskilda intresset vika för det allmänna, allra helst som efter förändringens genomförande utsigterna till befordran för de yngre synas blifva fördelaktigare än för närvarande. Jag erkänner dock, att det beror till stor del på det sätt, hvarpå man vid förändringens genomförande går till väga. — Hvad Herr Abelin föreslagit, kan jag för min del icke biträda. Jag tror icke, att, om man satte alla dessa officerare på indragningsstat, de skulle blifva synnerligen belåtna dermed. De få då icke längre avancera, utan måste stanna på indragningsstaten med den lön de för närvarande hafva. Ett af de förnämsta skälen, hvarför jag icke anser mig kunna rösta för en dylik indragning, är, såsom redan Herr von Kræmer så klart framhållit, att man derigenom skulle minska arméns officerspersonal. — På grund af hvad jag nu anfört får jag anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Mannerskantz: För min del har jag till regel, att i förväntan på en länge tillämnad mera genomgripande organisation af vårt landtförsvar, icke vilja gå in på några partiella reformer i vår nuvarande härbildning vid andra tillfällen, än då en sådan reform kan anses vara af åtminstone så mycken vigt, att den i någon mån kan förstärka våra försvarskrafter genom tillökning i antalet af vare sig befäl, underbefäl eller manskap, eller på annat verksamt sätt; men som detta fall icke inträffar här, utan fråga endast är om en olika förläggning af en befälspersonal, som redan finnes, och det tillika icke är utredt på hvad sätt denna öfverflyttning med största fördel skall kunna ske, så tror jag, att det icke är skäl att nu bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Jag skulle med mycket nöje varit med om en förminskning af befälspersonalen vid Vermlands fältjägarecorps, som nu är ifrågasatt, om den stälts i direkt samband med den andra vida viktigare regeringsplanen rörande en väsentlig förstärkning af vår beväringsoorganisation, som måste blifva en följd deraf, att Kongl. Maj:ts

nyligen afgifna förslag till värnpligtslag förr eller senare — som jag hoppas redan vid denna Riksdag — blir antagen. Ty när så sker, måste naturligtvis framkomma något förslag huru de orter skola förses med befäl till den betydligt ökade beväringen, hvilka antingen hafva för litet armén tillhörande befäl eller intet sådant befäl alls; ty, såsom Herrarne veta, befinnes i åtskilliga trakter ingen af arméns regementen eller corpsen vara förlagd, hvarifrån för det talrika beväringssmannskap, som der framdeles kommer att finnas, kan hemtas behöflig tillgång å befäl för att inregistrera och hålla ordning på dessa många värnpligtige af alla åldersklasser samt hafva reda på hvar de finnas och hvart de taga vägen under de många år, de tillhöra beväringen, ett befäl, som, der det saknas, antagligen måste anskaffas och sändas öfverallt i landet i tillräckligt stort antal, på det att icke beväringssynglingarna må sakna den närmare kontroll, som är ämnad att öfver dem införas eller underkastas skyldigheten att, för att göra dem ålagda anmälanden, behöfva marchera allt för långa vägar. Hade den nuifrågasatta reduktionen af befäl vid Vermlands jägare stått i sammanhang med en sådan regleringsplan för den utvidgade beväringinstitutionen och ett förslag af sådan syftning framkommit i mera fullständig form, skulle jag hafva tillstyrkt bifall dertill; men för närvarande tror jag att det är skäl bibehålla denna tillgång på befäl disponibel, som nu finnes inom Vermlands jägarregemente, och uppskjuta dess reducerande, till dess det nämnda organisationsförslaget rörande beväringen framkommit. Då blir det äfven tillfälle utan den högst menliga inverkan i avancementet inom den reducerade corpsen, som måste blifva en följd af Kongl. Maj:ts förslag, att kunna flytta eller använda det öfvertaliga befålet vid Vermlands fältjägarcorps på sådana ställen, der en tillökning af befålet är af nöden för den ökade beväringens skull. Att nu, såsom här föreslagits, från ofta nämnda corps flytta officersbefäl öfver till andra regementen tviflar jag på låter sig göra. Det har endast i sällsynta fall förut skett, och jag tror icke att sådan transport på senare tid, eller ända sedan Konungens f. d. regemente indrogs, kan visas hafva egt rum.

För att resumera min åsigt, så, då jag icke tror att något väsentligt kan vinnas med den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen, men ganska anmärkningsvärda olägenheter dermed äro förenade, anser jag mig böra biträda hvad Stats-Utskottet hemställt i begge de föredragna punkterna.

Herr Evers: Med anledning af hvad Grefve Lagerberg ur Herr Statsrådets och chefens för Landtförsvarsdepartementet anförande i statsrådsprotokollet 1875 uppläste, får jag tillkännagifva, att de citerade orden "*tills vidare*" icke förekomma, vare sig i Riksdagens beslut eller i Kongl. Maj:ts på grund deraf utfärdade bref af den 21 Maj 1875.

Sedan öfverläggningen rörande de båda gemensamt föredragna punkterna härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att,

*Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägar-  
corps och till-  
ökning af be-  
fålet vid åts-  
killiga rege-  
menten.*  
(Forts.)

Nedsättning  
i anslaget för  
Vermlands  
fältjägar-  
corps och till-  
ökning af be-  
fälet vid öf-  
skulliga rege-  
menten.  
(Forts.)

hvad först beträffade den 9:de punkten, hade yrkats dels bifall till densamma, dels att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning endast med den ändring, att aflöningen för regementsintendenten vid Vermlands fältjägarcorps bestämdes till 2,800 kronor, och dels slutligen af Herr *Abelin*, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag med följande förändrade lydelse: "att under vilkor att Riksdagen godkände det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för Vermlands fältjägarcorps och beviljade de å anslaget till indelta arméns befälsaflöning åskade medel för aflöning åt två kaptenar af 2:dra klassen och sju löjtnanter af 2:dra klassen, samt medgifve, att så många officerare och underofficerare, som enligt den nya staten voro afsedda att indragas, finge, der de icke varda till andra regementen eller corps transporterade, på allmänna indragningsstaten öfverflyttas, anslaget till nämnda corps, hvilket nu utgjorde 135,684 kronor 50 öre, måtte nedsättas till det enligt förslagsstaten erforderliga belopp 123,995 kronor 50 öre, eller i jernadt tal 123,996 kronor".

Härefter framställdes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, de två första med många ja och nej i blandning, samt den sista med talrika nej jemte några ja; hvarefter proposition på bifall till punkten förnyades, och då dervid svarades många både ja och nej, förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Talmannens framställning, såsom kontraproposition, antagit bifall till Kongl. Maj:ts förslag med ofvanberörda ändring, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 9:de punkten i Stats-Utskottets utlåtande N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren punkten och bifaller Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning endast med den ändring, att aflöningen för regementsintendenten vid Vermlands fältjägarcorps bestämmes till 2,800 kronor.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—68;  
Nej—46;

Efter förmälan, att, hvad åter den 5:te punkten anginge, yrkanden blifvit framställda dels om bifall till densamma och dels om afslag derå samt bifall till Kongl. Maj:ts deri omförmälda närdiga förslag, framställde Herr Talmannen proposition på bifall till punkten, hvilken proposition med ja besvarades.

*10:de punkten.*

Friherre Klinckowström: I det slut, hvartill Utskottet vid denna punkt kommit kan jag icke instämma. Mig synes den här ifrågasatta nya organisationen vara en så stor fråga, att det billigtvis bort lemnas representationen tid att litet nogare besinna sig, innan den ginge in på densamma. Vi hafva sett, huru föregående organisationer af artilleriet slagit ut, hvarvid jag exempelvis vill nämna det s. k. reservartilleriet. Som bekant, blef på förslag af Kongl. Maj:t vid 1872 års riksdag härtill beviljad ett anslag af 31,275 kronor, som jag tror allt sedan dess utgått till artilleriet. Nu erkänner Chefen för Landtförsvars-departementet i det statsrådsprotokoll, som är bifogadt Kongl. Maj:ts proposition, att reservartilleriet är en förfelad organisation och att af hela den trupp, som afsågs med detta anslag, för närvarande finnas blott 4 officerare, 2 underofficerare samt 10 konstaplar och artillerister. Det kan således, från en sida sedt, vara riktigt att Kongl. Maj:t, inseende organisationen af reservartilleriet vara förfelad, begär att få öfverflytta detta anslag till en ny organisation; men hvad denna senare beträffar, tror jag, att dermed bör anstå tills vidare, af samma skäl, som jag tagit mig friheten anföra åtskilliga gånger i dag och som jag tror godkännes af ett ganska stort antal af Riksdagens ledamöter, nemligen, att med några större allmänna militära organisationer bör anstå, till dess de alla kunna i ett sammanhang företagas, skärskådas och bedömas. Den nu förevarande frågan är alls icke obetydlig, ty slutkostnaden för det föreslagna fästningsartilleriet har blifvit upptagen till 287,647 kr., och det synes mig således att, om man nu går in på det nya mindre anslaget, som är i fråga, man dermed skulle gifva på hand för det större. — Man har visserligen sagt, och det står i Stats-Utskottets betänkande, att genom fästningsartilleriets organisation det icke vidare skulle behöfva kommenderas trupper af indelta armén till upprätthållande af garnison å Vaxholm och kringliggande befästningar; men det synes mig icke vara så helt med den förespoglade lättningen i kostnaderna för ifrågavarande garnisonskommenderingar, ty går man till den Kongl. propositionen, så heter det, att Kongl. Maj:t vill tillse, att garnisonskommenderingar ur indelta armén till besättning å Vaxholm—Oscar Fredriksborg komma att upphöra, så snart sådant kan, efter som fästningsartilleriets organisation fortskrider, ega rum. Det är således alls icke gifvet, att strax efter det Riksdagen beviljat det begärda anslaget berörda kommenderingar komma att upphöra, ty det kan dröja länge nog, innan fästningsartilleriet hinner blifva organiseradt. — En annan sak, som icke heller är rätt klar

*Organisation  
af ett fäst-  
ningsartil-  
leri.*

Organisation  
af ett fäst-  
ningsartil-  
leri.  
(Forts.)

för mig, är den flyttning af artillerikompanierna från Karlstens fästning, som skulle ske till följd af denna organisation, hvarigenom antalet kompanier vid Vaxholm—Oscar Fredriksborg skulle ökas till fyra och det å Karlsborg förlagda kompaniet tillökas med ytterligare ett, så att vid dessa senare fästningar skulle finnas sammanlagdt sex fästningskompanier, men ingen fredsgarnison vara förlagd å Karlstens fästning. Detta har nu visserligen varit den befästningskomité's åsigt, som för några år sedan behandlade dessa frågor; men Kongl. Maj:t har icke yttrat sig, huruvida detta äfven är Kongl. Maj:ts åsigt, och innan så skett, finner jag det vara något för tidigt att grunda denna organisation på en förutsättning, som Kongl. Maj:t ännu icke gillat och godkänt, åtminstone så vidt till allmänhetens kännedom kommit. För öfrigt skulle dessa kompanier komma att ökas med en så liten nummerstyrka — jag vill minnas blott 19 man — att det synes mig problematiskt, om den å Vaxholm—Oscar Fredriksborg nu förlagda kommanderingen kan undvaras för framtiden. Jag för min del tror, att vi få länge nog vänta derpå. Jag kan således icke gilla Utskottets förevarande förslag, utan anhåller vördsamt, att det samma måtte afslås, och att Kammaren i stället måtte antaga den reservation, som omfattats af elfva eller rättare tolf bland Andra Kammarens ledamöter i Stats-Utskottet, ty den tolfte, som visserligen icke skrifvit under reservationen, emedan han lärer hafva varit sjuk, har dock biträdt sina kamraters åsigt. Jag gillar visserligen icke den del af denna reservation, som rör reservartilleriet, ty något reservartilleri existerar ej hos oss i verkligheten, och genom att taga bort denna organisation, som icke har någon personal, kan jag icke säga att jag förminskar fältartilleriets styrka (detta är ett förbiseende af de goda Herrarne från Andra Kammaren, om hvilket Utskottets militära ledamöter från Första Kammaren bort kunna underrätta dem); men med nämnda förbehåll biträder jag reservationen af Andra Kammarens ledamöter.

Herr Grefve Lagerberg: Först får jag med anledning af den siste talarens yttrande påpeka, att det aldrig kan vara majoritetens skyldighet att skrifva reservationer för minoriteten. Af statsrådsprotokollet vid såväl denna som föregående riksdagar synes, att nu föreliggande fråga varit påtänkt flera gånger. När vi hafva ett positionsartilleri för det första och vidare ett fästningsartilleri, så har man ur artilleristisk synpunkt flera gånger varit betänkt på att inträtta ett särskildt regemente, bestående af fästnings- och positionsartilleri; och det har endast varit den stora frågan om härens omorganisation som gjort, att Kongl. Maj:t icke förr än nu kommit fram med förslag till Riksdagen rörande ifrågavarande ämne. Behofvet är emellertid till fullo erkänt. Hvad har då kunnat inträffa, som gjort att Kongl. Maj:t nu kommit fram med detta förslag, så lösryckt från den stora frågan? Det synes mycket väl af det inför Kongl. Maj:t hållna statsrådsprotokoll, som är propositionen bifogadt. Det är egentligen den motvilja, som på senare tid visat sig hos rust- och rotehållare mot



garnisonskommenderingar ur indelta armén till besättning å Vaxholm—Oskar Fredriksborg, och vidare den omständigheten, som Friherre Klinkowström anförde, att organisationen af reservartilleriet ej lyckats (orsaken härtill känner jag icke, men förmodligen hafva de nya lönevilkoren befunnits vara för små). Vid uppgörandet af förevarande plan har man kommit till det resultat, att man medelst en liten förstärkning och omflyttning af de fästningskompanier, som redan finnas, samt en förändrad förläggning af en del bland dem skulle icke blott åvägabringa en nyttig och länge eftersträfvad förändring, i det att fästningsartilleriet blefve skildt från fältartilleriet, utan ock kunna undvara kommenderingar ur indelta armén till garnison å Vaxholm—Oskar Fredriksborg och sålunda göra en besparing, som, när summorna sammanräknas, uppgår till mellan sju och åtta tusen kronor. Jag hemställer, om icke detta är afsevärdt, och jag kan icke förstå hvarför man sätter sig emot en sådan förändring. Elfva ledamöter af Andra Kammaren hafva visserligen, såsom friherre Klinckowström nyss nämnde, reserverat sig mot Utskottets hemställan af det skäl, att de icke vilja göra någon förändring i arméns organisation, innan den stora reformfrågan företages till behandling; men detta förslag rör ju blott en del af den värfvade armén, eller artilleriet, som alltid skall finnas, huru än försvaret i sin helhet ordnas. Att, såsom samme talare befarade, det skulle draga ut på tiden med genomförandet af den nu föreslagna förändringen tror jag icke, då det blott gäller att sätta upp summa nitton man vid hvart och ett af de ifrågasatta fyra kompanierna, samt verkställa några öfverflyttningar från artilleriregementena och utnämna ett par officerare, hvilket allt icke tager särdeles lång tid; och, så snart det skett, kommer enligt Kongl. Maj:ts proposition garnisonskommenderingarna ur indelta armén till besättning å Vaxholm—Oskar Fredriksborg att upphöra.

Herr Montgomery Cederhielm: Samtliga ledamöterna från Första Kammaren i Stats-Utskottet voro med om det förslag, som här blifvit gjordt, och jag kan icke tro annat än att deras åsigt delas af flertalet i denna Kammare. Grefve Lagerberg har redan framställt alla de skäl, som tala för denna åsigt. Jag vill blott tillägga att, om man under den osäkerhet i afseende på landt-försvarets organisation, som nu är rådande, kan anse olämpligt att företaga någon omorganisation med indelningsverket, så är härom nu icke frågan, utan frågan gäller här en värfvad trupp, och skulle icke denna organisation, som nu föreslås, befinnas ändamålsenlig, så kan den lätt ändras, utan att det behöfver på något väsentligt sätt ingripa i afseende på försvarsverkets ordnande i dess helhet. Fördelarne af förslaget antagande äro gifna. Förslaget slutar på en liten summa, och de hufvudsakliga kostnaderna betäckas af anslaget till reservartilleriet, som befunnits vara en icke ändamålsenlig organisation. En fördel vinnes äfven för rust- och rotehållare derigenom, att inga kommenderingar ur indelta armén behöfva göras för upprätthållande af garnison å Vax-

*Organisation  
af ett fäst-  
ningsartil-  
leri.  
(Forts.)*

holm—Oskar Fredriksborg. Då förslaget sålunda från alla sidor synes lämpligt och fördelaktigt, tillstyrker jag bifall till det samma.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad och Herr Talman upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten dels afslag derå, gjordes proposition på bifall till punkten och besvarades med ja.

*11:te—14:de punkterna.*

Biföllos.

*15:de punkten.*

Lades till handlingarne.

*16:de punkten.*

Biföllos.

*17:de och 18:de punkterna.*

Lades till handlingarne.

*19:de, 20:de och 21:te punkterna.*

Biföllos.

*22:dra punkten.*

*Anskaffning  
af fältartilleri-  
rimateriel.*

Herr Adelsköld: Herr Talman! Mine Herrar! Det är icke för att motsätta mig beviljandet af det utaf Stats-Utskottet tillstyrkta anslaget å 250,000 kronor till anskaffning af ny fältartillerimateriel, som jag tagit mig friheten begära ordet, utan allenast för att såsom ett önskningsmål framställa att denna materiel måtte komma att tillverkas inom landet.

Att detta äfven låter sig göra, sluter jag af Herr Statsrådets och Chefens för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet i fråga om artillerimaterielen till flottan. Han yttrade nemligen med anledning af de försök, som nyligen blifvit vid Finspong anställda med en kanon af svenskt stål, att den dervid vunna erfarenheten bekräftar att vi, utan att vända oss till utlandet, böra kunna erhålla kanoner, åtminstone af mindre kaliber, af svenskt martinstål, hvilka i alla afseenden skulle blifva jemförliga med de bästa kanoner af motsvarande kalibrar i andra länder.

Går man tillbaka till de jemförande försök, som år 1875 utfördes i Kristianstad mellan en svensk tackjernskanon och en 8,7 cm. kruppskanon af stål och förstärkt med stålband, finner man

i en år 1877 af kaptenen A. F. Centervall i Artilleri-tidskriften införd uppsats om "fältkanonfrågans utveckling och nuvarande ställning" om samma försök följande uttalanden, "att den svenska kanonen, som erhållit namnet 3-"kanonen och hvilken skulle täfla med denna fruktansvärda motståndare, var af tackjern, förstärkt med band af puddelstål, men att dess konstruktion i öfrigt i möjligaste grad var fullkomligt lika med den kruppska 8,7 cm. stålkanonen. Vigten af båda dessa kanoner var således lika, och resultatet blefvo, att träffsäkerheten vid de båda kanonerna var så lika, att det nästan var svårt att säga hvilkendera af dem som sköt bäst". Här af framgår att t. o. m. våra tackjernskanoner visat sig vara fullt jemförliga i afseende på vikt och träffsäkerhet med de kruppska stålkanonerna och, hvad styrkan beträffar, har mig veterligen ännu ingen af våra stålbandade fältpjeser sprungit; hvilket allt gifver mig anledning antaga, att den underhaltiga beskaffenheten af vårt fältartilleri icke berott på materieleit utan i framladdningskonstruktionen, och att vi med svenskt stål och tidsenlig konstruktion skola kunna åstadkomma kanoner öfverträffande hvarje annat lands. Såsom bevis på den oerhörda styrkan på den vid Finspong af martinstål tillverkade försökskanonen vill jag i förbigående omnämna, att, då man vid försöken icke kunde på vanligt sätt skjuta sönder densamma, man vid skottlossningen vände mynningen mot en jordfast sten och använde sjelfva kanonen såsom projektil, hvarvid den kastades långt tillbaka, men höll det oaktadt flera sådana kast. Detta allt visar de utmärkta egenskaperna hos nämnda slags stål, och jag skulle högeligen beklaga, om det icke komme att användas vid kanontillverkning. Fördelen här af vore icke allenast att de 4,600,000 kronor, som Kongl. Maj:t beräknat erfordras till anskaffande af nytt fältartilleri, kunde komma vår industri till godo och en lönande export af kanoner uppkomma, utan äfven — hvad som vore än viktigare — att kanontillverkningen i landet icke undertrycktes genom anskaffningen af artilleripjeserna från utlandet, hvarigenom vi skulle ställa oss beroende på import utifrån af de vapen hvar med landet i händelse af krig skall försvaras. Skulle vi i ett land med sådana gränser som Sveriges ställa oss beroende af utländsk krigsmateriel, måste för antagligen inträffande blockad antingen en stor reservmateriel anskaffas eller stå vi möjligen i det afgörande ögonblicket utan. På dessa skäl anser jag det vara af synnerlig vikt att kanontillverkningen här i landet uppehåles icke blott genom tillverkning af positions- och andra gröfre pjeser, utan äfven af fältartillerimateriel; och jag vågar säga, att det land, som är nog lyckligt att ega jern af bästa beskaffenhet och söner som af detta jern kunna smida goda vapen, men icke desto mindre köper sådana af utländingen, lika litet förtjenar att kallas sjelfständigt, som det folk, hvilket kan, men icke vill värna sitt oberoende, utan räknar på utländsk hjälp i nödens stund, förtjenar att vara fritt. Jag vill emellertid icke framställa något yrkande, men hoppas att flertalet af Kammarens ledamöter skall instämma i de af mig uttalade

*Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)*

Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)

åsigter och önskingar att vår krigsmateriel framdeles må komma att tillverkas inom landet.

Herr Jöns Pehrsson: Om man uppträder och yrkar afslag å Utskottets hemställan i denna punkt, får man naturligtvis till svar, att det icke går an att afslå, emedan vi då skulle tillintetgöra vårt försvar. Hvad den förste talaren nämnde, finner jag emellertid synnerligen beaktansvärdt, och det kan väl icke falla Kamraren in att vilja medgifva ifrågavarande anslag, med mindre dertill fogas någon bestämmelse om att kanontillverkningen skall ske inom landet. Nog kunna våra fabrikanter i den vägen genast tillverka hvad nödvändigt behöfves, och med anledning häraf tager jag mig friheten yrka nedsättning af ifrågavarande anslag till 100,000 kronor, för hvilket belopp man torde kunna anskaffa detta nödvändigaste helst inifrån, men om detta ej låter sig göra, utifrån. Under tiden kunna landets verkstäder utvidgas, så att de blifva i stånd att tillverka hvad vi ytterligare behöfva.

Det kan, såsom den förste talaren anmärkte, icke vara naturligt, att svenska jernlandet utsänder sin råvara för att sedan utifrån inköpa sina kanoner. Jag för min del yrkar därför, att den här föreslagna summan måtte nedsättas till 100,000 kronor; och skulle man dertill kunna lägga, att kanonerna, så vidt möjligt är, böra tillverkas inom landet. Men jag hoppas att krigsstyrelsen tager denna fråga i beaktande, äfven utan att den intages i Riksdagens beslut.

Grefve Beck-Friis: Ingen kan lifigare än jag dela de siste talarnes önskan att vi inom landet skulle kunna tillverka den krigsmateriel vi behöfva, och, ifall fråga nu vore om att förse hela vårt artilleri med en ny sorts kanoner, tror jag det vore allt skäl att tillse, att vårt enda kanongjuteri sattes i stånd att tillverka sådana kanoner. Detta skulle emellertid, efter de uppgifter jag erhållit, icke kunna ske utan betydliga kostnader; och att verkställa en sådan förändring för den lilla beställning, hvarom nu är fråga, är icke möjligt. Deremot tror jag mig veta, att upptäckaren af den kruppska kanonen, som på sin uppfinning erhållit patent, trots sig kunna påräkna, att denna mindre beställning skulle följa på den föregående lilla profsändningen. Om icke genom juridiska band, så åtminstone genom moraliska äro vi efter min mening förbundne att från den kruppska fabriken taga detta vårt lilla behof. Det är icke — jag upprepar det — nu fråga om att förse hela vårt artilleri med nya kanoner, utan endast att anskaffa tillräcklig materiel för artilleriregementenas inöfning i det nya vapnets bruk; och de 5 fältbatterier, Kongl. Maj:t nu äskat, torde vara det för vinnande af berörda ändamål minsta möjliga antalet. Då således frågan nu föreligger endast i detta ringa omfång och våra verkstäder icke nu kunna tillverka kanoner af ifrågavarande slag, samt vi dessutom hafva en moralisk förpligtelse att med beställningen vända oss till den kruppska

fabriken, anser jag mig kunna med allt skäl hemställa hos Kam-maren om bifall till Utskottets förslag.

*Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)*

Friherre Klinckowström: I allo delande de åsigter, som af förste och andre talaren vid denna punkt blifvit framstälde, rörande den stora och bjudande nödvändigheten att i händelse af krig kunna inom landet tillverka en så vigtig del af krigsmaterielen som kanoner, tror jag det vara ytterst nödvändigt att väl betänka sig, innan man bifaller hvad Utskottet i punkten föreslagit. I sin helhet är denna punkt ganska storartad, ty, på sätt statsrådsprotokollet utvisar, går den då lös på 4,600,000 kronor, hvaraf i år skulle lemnas en liten handpenning på 250,000 kronor; och mig synes, att man genom att bevilja dessa 250,000 kronor, gifvit på hand på allt det öfriga, hvilket jag åter tror vara för tidigt att göra. Jag skall därför nämna två skäl, hvilka synas mig tala för att man för det närvarande icke bör gå längre än till åstadkommande af försöksmateriel.

På sätt statsrådsprotokollet utvisar har den ifrågavarande kanonen, hvilken är tillverkad hos Krupp, icke blifvit profskjuten här i landet, utan inför en svensk-norsk artillerikomité vid Krupps skjutfält Meppen i Tyskland. Dessutom har, så vidt statsrådsprotokollet utvisar, till kanonen hörande fordon, hvars beskaffenhet då fråga är om fältartilleri ju är af största betydelse, ännu icke blifvit profkördt, hvarförutan ett bestämdt omdöme om materielens beskaffenhet icke kunnat afgifvas. Många hafva med mig funnit det betänkligt att under så beskaffade omständigheter bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Helst skulle jag vilja helt och hållet afslå det för 1881 års statsregleringsperiod, hvarigenom äfven en annan fördel skulle vinnas. Det är icke Riksdagen och allmänheten bekant, för huru lång tid patentet å denna krigsmateriel är i vårt land bestående, och det hade varit skäl att få upplysning, om icke denna patenträtt kunde inlösas för något så när billigt pris, hvarigenom åt landets näringar kunde beredas rätt att tillverka detta slags kanoner. Det synes mig nemligen vara att befara, att man vid de få bruk, der kanontillverkningen hos oss bedrifves, alldeles lägger ner denna rörelse, då staten alltjemt beställer sin materiel utifrån; och i farans stund kunna vi sedermera icke inom landet åstadkomma några kanoner. Af alla dessa skäl vill jag nu icke gå längre än att till anskaffande af ytterligare försöksmateriel anslå en summa af 100,000 kronor, på beviljandet hvaraf jag alltså anhåller om proposition.

Herr von Kræmer: Vid behandlingen af en föregående punkt påpekade jag att det för en af ööfvadt manskap bestående armé angelägnaste vore godt och tillräckligt befäl. Dernäst i betydelse kommer, efter mitt förmenande, godt och tillräckligt fältartilleri. Erfarenheten har nemligen visat, att det för en ööfvad trupp kan vara möjligt att, äfven under i öfrigt ogynsamma omständigheter, någon gång segra, ifall den eger ett öfverlägset artilleri, men nästan aldrig utan ett sådant. Den nu under öfverlägg-

*Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.*  
(Forts.)

ningen varande frågan framställer sig derföre för mig såsom den viktigaste af alla, som under fjerde hufvudtiteln nu förekomma.

Då denna fråga förlidet år förevar i Kammaren, hyste jag samma betänkligheter som af en talare här jemte mig nyss blifvit uttryckta, nemligen att den lilla skilnaden i kaliber mellan den här profskjutna 8,7 centimeters och den till anskaffning ifrågasatta 8,4 centimeters kanonen möjligen ändå kunde vid praktisk skjutning visa sig hafva något inflytande. Denna betänklighet, hvilken jag då ansåg mig skyldig att för Kammaren tillkännagifva, är nu häfd; ty kanoner af den nya modellen äro nu, och fullt tillräckligt, profskjutna. Om nu denna profskjutning skett i Tyskland eller i Sverige kan ju icke — helst då den stått under kontroll af svenskt befäl — hafva något inflytande på dess bevisande kraft, och den verkställda profskjutningen har visat ett fullt tillfredsställande resultat och ådagalagt, att denna kanon, ehuru, som sagdt, af något litet mindre kaliber och derför äfven lättare, skjuter lika bra som den förut pröfvade något gröfre. Deremot gillar jag fullkomligt de af samme ledamot af Kammaren uttalade betänkligheterna med afseende på den nya fordonsmateriel, som till ifrågavarande kanon hörer. Vi beviljade förra året medel till anskaffning af ett batteri af ny konstruktion med fullständig utrustning äfven af fordon; men denna fordonsmateriel är ännu icke här profkörd och icke heller har man hört talas om, att några profkörningsförsök blifvit utomlands gjorda med densamma. Jag delar således denne talares betänkligheter mot att redan nu anskaffa ytterligare fordonsmateriel; men, eget nog, synes Kongl. Maj:t hafva förutsett denna invändning! Kongl. Maj:t har nemligen icke nu begärt ytterligare anslag till detta ändamål, utan hvad som begäres är anslag endast och allenast till kanoner. Generalfälttygmästaren har hemställt om anskaffande af 36 kanoner till 6 batterier, hvartill, efter en kostnad af 50,000 kronor för hvart batteri, skulle åtgå 300,000 kronor, men Kongl. Maj:t har ansett sig kunna deri göra någon minskning och endast till 5 batterier begärt 30 kanoner för tillhoppa 250,000 kronor. Kongl. Maj:t har således begärt anslag endast till hvad som redan är pröfvadt, eller nya kanoner, icke till det opröfvade, eller de nya fordonen.

Jag delar den önskan, som här i dag blifvit uttalad, att då tillverkningen af jern och stål är en för vårt land naturlig näring, vi äfven skulle kunna tillverka våra kanoner. Deremot vill jag framhålla, att man icke bör fästa alltför mycken vikt vid frasen, att, om vi icke hafva inhemska kanonverkstäder, och under ett krig behöfva ökad antal kanoner, så kunde det hända, att vi ej kunde erhålla dem. Detta kunde hafva sin tillämpning under forna tidens trettioåriga och sjuåriga krig; men nu gå krigen så hastigt, att, om man icke vid krigets utbrott har tillräcklig materiel, man icke under kriget hinner anskaffa sådan från en mindre verkstad inom landet. I ett sådant fall måste man derföre likaväl vända sig till någon af dessa ofantliga, för hela världens beställningar

afsedda, utländska verkstäder, hvilka inom mycket kort tid kunna leverera ett stort antal kanoner. Vid den mindre, inhemska verkstaden blefve de antagligen ej färdiga, förr än kriget redan vore slut. Om man dock vill hafva inhemska tillverkning af äfven fältartilleriets mindre stälpjeser, så synes mig det nu begärda anslaget indirekt göra detta önskningsmål möjligt. Sedan nemligen med det nu begärda anslaget man fått åtminstone två batterier nya kanoner åt hvarje artilleriregemente och derigenom åt vårt artilleri förvärfvat åtminstone någon fullt duglig materiel, kunna vi möjligen vänta med den öfriga materielen till dess vid våra verkstäder hinna vidtagas sådana förändringar, att äfven der kanoner af ifrågavarande slag kunna gjutas, hvilket nu icke låter sig göra.

Hur jag således ser förslaget, finner jag detsamma böra bifallas. Det afser allenast anskaffande af den allra nödvändigaste, redan pröfvade materielen; vill man befordra den inhemska kanontillverkningen, vinnes genom bifall till förslaget en betänketid, hvarunder våra verkstäder kunna komma i ordning; och, hvad vi främst af allt måste taga hänsyn till, vi erhålla åtminstone någon ny materiel att användas i händelse — det Gud förbjude — behovet deraf plötsligt skulle uppstå. Både ur synpunkten af materielens beskaffenhet, ur synpunkten af den inhemska tillverkningens rätt förstådda intresse, och slutligen af militära skäl finner jag mig alltså befogad att yrka bifall till Stats-Utskottets förslag i denna punkt.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Björnstjerna: När man insett behovet af att anskaffa ett förbättradt fältartilleri, måste man naturligtvis i främsta rummet bemöda sig att erhålla detta artilleri af bästa slag. Valet för oss har dervid icke varit svårt, enär det kruppska artilleriet blifvit antaget att begagnas i en stor del af Europas arméer och under krig visat sig vara af utmärkt beskaffenhet. Äfven om vi här i landet gått på i årtal och med stor kostnad experimenterat för att finna en annan modell och ett annat tillverkningssätt, som vore lika godt som det kruppska, är det tvifvelaktigt att vi kommit till något resultat och icke till slut funnit det kruppska artilleriet vara det bästa samt att de penningar, vi under tiden använt på experimenter, varit helt och hållet bortkastade. Då man nu beslutat sig för att anskaffa artilleri af Krupps modell, var det icke möjligt bjuda till att här tillverka sådana pjeser, eftersom Krupp derä erhållit patent. Icke heller vet jag om det låtit sig göra att få köpa patenträtten. Han brukar icke sälja den, utan vanligen föreskrifves såsom vilkor, att sedan ett visst antal pjeser blifvit af en regering köpta hos Krupp och af honom levererade, regeringen eger frihet att sjelf tillverka artilleri af samma slag.

Att regeringens önskan är, att, såvidt möjligt, krigsmaterielen tillverkas inom landet, behöfver jag icke försäkra; det ligger i sakens natur. Men att tillverkning af kanoner efter Krupps modell icke nu kan ske inom landet, är alldeles påtagligt. Mitt hopp likasom min öfvertygelse är emellertid, att när vi en gång få rätt

Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)

Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)

att här tillverka kruppska kanoner, det väl skall låta sig göra, men för närvarande och innan vi hos Krupp beställt ett större antal pjäser än de sex, hvartill medel i fjor anslogos, kan det icke ske. Jag får därför yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Ekman, Carl: Jag har begärt ordet endast för att lemna några upplysningar med anledning af de önskingar, som af en och annan talare blifvit uttryckta, eller att tillverkningen af krigsmateriel måtte kunna ske inom landet. Det mesta af hvad jag ämnade säga har likväl nyss blifvit sagdt af Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena.

Vid åtskilliga af de verkstäder inom landet, som nu sysselsätta sig med tillverkning af stål efter Siemens-Martin metoden, finnas tillräckligt stora ugnar för att ur dem skulle kunna gjutas pjäser af icke gröfre kaliber än den fältartillerimateriel, hvarom nu är fråga. De försök med en liten kanon, tillverkad af detta slags stål, som under de sista åren blifvit verkställda, hafva gifvit anledning antaga att detta materiel i styrka och hållfasthet icke skall gifva det materiel, som användes i de kruppska kanonerna, efter. Under sådana förhållanden och då vi följaktligen hafva verkstäder, som kunna gjuta pjäser af den storlek, hvarom här är fråga, då de hittills gjorda försöken gifva allt skäl antaga, att det materiel, som dervid begagnats, är af samma styrka som det utaf Krupp använda, och då vi inom landet hafva verkstäder, som kunna bereda detta materiel, sakna vi anledning tro att icke denna kanontillverkning kan blifva inhemsk. Hvad som emellertid gör, att detta icke redan nu kan ske, är att, på sätt nyss blifvit omnämndt, den tyska fabrikant, hos hvilken ifrågavarande beställning torde komma att göras, betingat sig antingen att få leverera ett visst antal kanoner, med rättighet för oss att sedan sjelfve få förfärdiga pjäser af samma slag, eller ock att för högt pris sälja sitt patent. Kongl. Maj:t har gifvit företrädet åt det första alternativet, eller att hos fabrikanten beställa ett visst antal kanoner, och förra Riksdagen godkände detta sätt att gå tillväga, då den lemnade medel till att hos fabrikanten göra den första beställningen. Hvad Kongl. Maj:t nu begär af Riksdagen är att till Kongl. Maj:ts disposition ställes det belopp, som ytterligare erfordras för beställning af återstående delen af det antal kanoner fabrikanten betingat sig att få göra, innan tillverkningen blir fri. Äfven för dem, som önska, att denna tillverkning för framtiden må blifva inhemsk, är det derföre nödvändigt att bevilja hvad Kongl. Maj:t nu äskat, emedan beviljandet af detta belopp erfordras för fullgörandet af åtagna förpligtelser till den utländska fabrikanten. Sedermera finnes intet hinder för att göra beställningar inom landet, då jag hyser den säkra öfvertygelsen, att det icke för framtiden skall möta något hinder att få ifrågavarande pjäser tillverkade i Sverige. Det är endast dessa upplysningar, jag, med den kännedom om hithörande förhållanden, jag på grund af min ställning eger, velat meddela Kammaren.



Herr Jöns Pehrsson: Såvidt jag rätt uppfattade Herr Utrikesministerns yttrande, sade han, att han icke visste, huruvida patenträtten får inköpas, och upplyste icke om, huru många artilleripjeser skola inköpas för att denna rätt må blifva på svenska staten öfverlåten. Såsom frågan nu står, sedan den siste talaren upplyst om, att ifrågavarande tillverkning kan ega rum inom landet, är det uppenbart, att regeringen bör göra klart för sig, hvad som fordras för att vi skola erhålla rättigheten att tillverka dessa pjeser inom landet. Då jag emellertid är öfvertygad om, att regeringen skall göra detta, så tager jag tillbaka mitt första yrkande under förhoppning att resultatet må blifva det bästa möjliga.

*Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)*

Herr Wallenius: Då jag af en föregående talare fått veta, hvad jag till en del äfven förut visste, nemligen att det inom landet finnes ett fullt lika godt materiel, som det hvaraf de kruppska kanonerna förfärdigas, och att lika goda kanoner som dessa kunna inom landet konstrueras för bättre pris, är det för mig af största vigt, att denna fabrikation må komma att ega rum inom landet, på det att vi dels må erhålla bättre kanoner för bättre pris och dels i händelse af krig må kunna tillverka dem inom landet samt möjligen äfven exportera deraf. På grund häraf önskar jag, att frågan må bringas derhän, att vi sjelfva förfärdiga dessa kanoner. Jag antager nemligen, att meningen är, att kanonerna till dessa fem fältbatterier liksom hela vår artillerimateriel och dess förstärkning i framtiden skall tillverkas hos Krupp; men då kunna vi ju icke uppdrifva fabrikationen inom landet. Jag skulle derför helst önska, att frågan finge anstå, till dess denna industri kan blifva inhemsk; men då sådant nu icke låter sig göra, är det med bekymmer jag bifaller hvad som icke kan ändras, under förutsättning att vi här i Sverige aldrig skola få någon sådan kanontillverkning, och under beklagande häraf böjer jag mig för Kammarens majoritet.

Friherre Klinckowström: Med anledning af de upplysningar, Hans Excellens Utrikesministern och en ledamot af Stats-Utskottet lemnat rörande den blifvande tillverkningen af de i fråga varande artilleripjeserna, ber jag att få återtaga mitt förut framställda yrkande.

Hans Excellens Herr Björnstjerna: Jag ber endast att få fästa den näst siste talarens uppmärksamhet derpå att vid tillverkning af kanoner afseende icke får fästas endast på materiele, utan äfven på sjelfva konstruktionen af kanonen, och det är på denna konstruktion, som Krupp har patent. När man derför vill använda hans modell på kanoner, låter detta sig icke göra, med mindre man för högt pris köper patentet eller beställer ett visst antal kanoner. Regeringen har funnit det billigare att välja den sistnämnda utvägen och äfven om här i Sverige kan åstadkommas ett lika godt materiel som i utlandet, vore man icke hjälpt dermed.

*Anskaffning  
af fältartil-  
lerimateriel.  
(Forts.)*

Herr Wallenius: Till svar å den siste ärade talarens anförande ber jag endast få nämna, att min mening var, att vi skulle göra bättre modeller och bättre kanoner än Krupps.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

*23:dje punkten.*

Bifölls.

*Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.*

*24:de punkten.*

Grefve Lagerberg: Då jag vid denna punkt anmält min reservation, ber jag få nämna orsakerna dertill. För några år sedan begärde Kongl. Maj:t till bestyckning af Karlsborgs fästning ett belopp af 3,240,000 kronor, och häraf hafva under de senaste åren de erforderliga beloppen blifvit än beviljade och än afslagne. Sista året begärde Kongl. Maj:t 200,000 kronor, men anslaget afslogs af Riksdagen på den grund, att man borde uppskjuta fästningens fullbordande i anseende dertill, att tiderna då voro så dåliga. Till detta beslut bidrog äfven jag med min röst. Nu har Kongl. Maj:t i år begärt 100,000 kronor, och jag kan för min del icke finna, att samma skäl till afslag längre förefinnes. Först och främst hafva tiderna blifvit bättre, och mera pengar torde nu komma att i statskassan inflyta; för det andra, och detta är mitt hufvudsakliga skäl, bör industrien i afseende på kanontillverkning inom landet icke helt och hållet bringas om intet. Jag ber få lägga de Herrar, som förut yttrat sig för kanontillverkningen inom landet, på hjertat, huruvida icke just i afseende på denna fråga finnes ett godt tillfälle att genom bifall till Kongl. Maj:ts förslag visa sina fosterländska sinnelag. Utan tvifvel skall hvar och en finna att den summa, som begärts innevarande år till kanoner, är särdeles liten; ty de 50,000 kronor, som beviljades vid den föregående punkten i betänkanudet, skola fördelas på flere ställen och en stor del deraf åtgår äfven för lavettaget, så att föga återstår för kanontillverkningen. På grund af hvad jag sålunda anført, anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Grefve Beck-Friis: Det skulle fåna mig, om den åsigt, som vid en föregående punkt uttalades angående önskligheten af en inhemsk krigsmaterieltillverkning, ville framträda i fråga om det nu förevarande anslaget. Det är nemligen klart, att om man hyser en dylik åsigt, bör man äfven söka förnä Riksdagen att årligen anslå medel, så att nämnda tillverkning må hållas vid lif; ty om anslagen lemnas med afbrott, är det icke säkert att, då Riksdagen vill hafva kanoner, det finnes verkstäder, som kunna åtaga sig desammas förfärdigande. Att vi för närvarande löpa stor fara i detta afseende, har jag mig bekant, ty vid det enda styckebruket i landet hafva förut 129 arbetare varit anstälde, men genom minskade beställningar hafva 54 af dessa lemnat bruket,

af hvilka 16 redan flyttat öfver till Amerika och 8 äro på väg dit, och följaktligen har redan halfva antalet af dessa arbetare gått förloradt för vårt land. Under sådane förhållanden kan man ju förutse, att, om man nu slopar denna industri, den icke står till buds i farans stund, och det är i synnerhet på denna grund, som jag nu anhåller om afslag å Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

*Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.  
(Forts.)*

Herr von Kræmer: Då jag i motsats mot de föregående talarne deltagit i Utskottets beslut, torde det vara min skyldighet att i frågan yttra några ord. Jag behöfver dervid icke yttra mig om sjelfva anslaget ändamål eller bestyckningen af Karlsborgs fästning; ty denna ståndpunkt är redan af de föregående talarne öfvergifven och anslaget af dem tillstyrkt på grund af ett annat, jag medgifver det, mycket tänkvärdt skäl, nemligen för uppehållande af tillverkningen inom landet. Jag kan dock icke tro, att det skall gå så långsamt med stadfastandet af den nya modellen för positionskanoner, att icke större delen af det anslag å 50,000 kronor, som blifvit dertill beviljadt, skall kunna komma den inhemska tillverkningen till godo. Hittills åtminstone hafva dessa positionskanoner tillverkats af tackjern med stålband och höra således till dem, som vid vår nuvarande kanontillverkningsverkstad kunna åstadkommas. I allt fall erkänner jag dock fullkomligt det berättigade uti den önskan, som här uttalats om ett ytterligare understödjande af denna inhemska handtering, så att derigenom må inom landet qvarhållas de skicklige arbetare, som nu finnas, och ej heller har det varit någon betänklighet rörande sjelfva pjäserna, som förmått mig att deltaga i Utskottets beslut, utan mina betänkligheter härvid hafva varit af finansiell beskaffenhet. Uti bil. N:o 6 a) till Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof yttrar Chefen för Finansdepartementet: "i afseende å statsverkets finansiella ställning är jag för närvarande endast i tillfälle meddela, att, efter hvad af tillgängliga uppgifter vill synas, statsinkomsterna för år 1879 icke torde betäcka den brist, som uppstått å statsregleringen för 1878, och att sålunda statsverkets ställning antagligen kommer att påkalla förnyad framställning om ökning af skattebidragen, der icke till fyllande af redan befintlig eller uppkommande brist kan vidtagas inskränkning i statsverkets utgifter; och får jag med hänsyn härtill hemställa, icke blott att de besparingar, som redan uppkommit eller kunna med säkerhet beräknas uppstå å reservationsanslaget till arméns vapenöfningar för åren 1879 och 1880, måtte få till statsverkets fond för reserverade medel öfverföras, utan äfven att, vid uppgörande af statsregleringen för år 1881, vederbörande departementschefer ville tillse, att såvidt möjligt anslagsfordringarne må beräknas till det belopp, som i 1880 års stat är anvisadt." Chefen för Landtförsvarsdepartementet erkänner uti ingressen till statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärendena detta, af Kongl. Maj:t gillade yttrande utaf Chefen för Finansdepartementet; men har likväl icke lyckats ställa sig detsamma fullkomligt till efter-

Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.  
(Forts.)

rättelse, enär 4:de hufvudtiteln för år 1881 slutar å en summa, som är 407,000 kronor högre än slutsumman å samma hufvudtitel för år 1880. På den följande hufvudtiteln har det deremot lyckats Chefen för Sjöförsvarsdepartementet att hålla anslagsfordringarne inom samma belopp som för innevarande år. Det var detta förhållande, att nemligen Kongl. Maj:t gillat Finansministerns öfverförordnade uttalande, som för mig var afgörande i förevarande fall, och jag trodde, på grund deraf, att man borde försöka åstadkomma någon nedsättning i anslagen under fjerde hufvudtiteln. Att vinna en sådan nedsättning i så stor mån, som Finansministern önskat, har visat sig vara omöjligt; men jag har velat gå åtminstone halfva vägen och de inskränkingar, i hvilka jag med afseende derpå deltagit, gå upp till ett belopp af ungefär 200,000 kronor. Bland dessa har jag ansett det nu förevarande anslaget kunna inrymmas, ehuru jag till fullo erkänner det menliga deruti, att skickliga arbetare nödgas utvandra och handteringen sålunda kan löpa fara att gå under. För min del kan jag dock icke, då statsverkets ställning icke är i mera väsentlig grad förbättrad, annat än anse den finansiella betänkligheten fortfarande böra vara afgörande, och finner mig därför tvungen att yrka afslag å Kongl. Maj:ts proposition och bifall till Utskottets förslag.

Herr Wennerberg: Redan vid 1874 års riksdag anmäldes, att åtgärder borde utan dröjsmål vidtagas för fullständig bestyckning af Karlsborgs fästning. Riksdagen hörsammade Kongl. Maj:ts begäran och 375,000 kronor beviljades att för ändamålet fördelas under de följande tre åren. Dessa utgingo med 125,000 kronor under hvardera af de två första åren, men tredje året endast med tredjedelen af detta belopp. Kongl. Maj:t åskade därför för fjerde året endast de återstående två tredjedelarne, hvilket äfven af Riksdagen beviljades. På förnyade, af general-fälttygmästaren framställda, synnerligen talande och viktiga skäl ansåg Kongl. Maj:t nödvändigt att vid följande riksdag åska icke mindre än 300,000 kronor till fortsättande af bestyckningen, under förutsättning att kostnaden för det hela, som skulle uppgå till 3,243,000 kronor, borde utgå under en tid af tio år med samma belopp årligen. Nu har emellertid händelsen varit den, att detta först begärda anslaget å 300,000 kronor af Riksdagen icke beviljades annorlunda än till tredjedelen, eller så, att det utgick med 100,000 kronor. Det andra af Kongl. Maj:t med särskildt afseende på finansiella förhållanden till belopp af 200,000 kronor åskade anslaget utgick icke alls; och slutligen har Kongl. Maj:t vid denna riksdag satt ned det ursprungligen beräknade årliga behovet, åter på grund af finansiella skäl, till 100,000 kronor.

Det är icke svårt att uträkna, huru lång tid under sådana förhållanden skall erfordras för fästningens fullständiga bestyckande.

Intet land torde finnas, som med en nästan färdig fästning ville draga ut på tiden ett enda år längre, än högst nödigt vore, för dess försättning i fullständigt skick. Den nödiga tiden här

har beräknats till tio år; men under nuvarande förhållanden visar det sig redan att. äfven om Riksdagen hädanefter beviljade större summor än hittills, denna tid skulle utsträckas till 30 år; och fortsätter man på detta senast inslagna sätt, erfordras 50 år, innan fästningen blir bestyckad.

*Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.  
(Forts.)*

Under ett halft sekel har landet byggt på Karlsborgs fästning, och tänker man sig, att lika lång tid skall åtgå till bestyckningen, så får jag säga, att jag knappt vet, hvad som afsetts med det arbete, som blifvit der nedlagdt, och vågar påstå, att det icke tjenar till något att fortsätta med det; ty *skall* detta tjena till något, måste fästningen uppträda så, att den kan vara till gagn, om så erfordras. Om man får anse krig vara en möjlighet, hvilket icke torde af någon förnekas, eller till och med en trolighet, hvilket ej *borde* förnekas, då man ser på de sista årens utrikes och inrikes historia, är det icke blott en olycka att hafva en fästning, som icke gör gagn, utan hvad värre är: om detta gräsliga hände oss, att en fiende stode inom landet. skulle vi just i denna fästning hafva vår värsta fiende.

Jag har flere gånger tröttat Kammaren med anföranden af samma slag som detta, rörande bestyckandet af Karlsborgs fästning; men jag har med glädje sett, hurusom för hvarje gång ett större medhåll kommit dem till del, hvilka yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å Stats-Utskottets på den finansiella ställningen ständigt grundade afstyrkande af densamma. Den förevarande punkten i Utskottets förslag innebär icke heller denna gång någon opposition mot innehållet af hvad Kongl. Maj:t begärt; det är endast det gamla skälet, att "på något håll" måste inskränkning göras, som nu åter varit bestämmande. Jag medgifver, att man kan resonnera så; men förefinnes intet annat skäl, så får jag säga, att då man flere gånger förut på samma grund minskat eller afstyrkt detta anslag, så är det väl icke rätt att alltjemt fortsätta med att söka besparingar vid just samma anslagsfråga. Det andra skälet, som man kan leta rätt på i Utskottets motivering, kan jag icke fästa något afseende vid. Det är nemligen Utskottets mening, att ett afslag nu kan ske "utan synnerlig våda"; i det afseendet delar jag samma åsigt, som uttalats af två föregående talare, eller att det är tvärtom nödvändigt att nu bifalla Kongl. Maj:ts proposition; och detta icke blott för sakens egen skull, utan äfven därför att, då vi nu hafva förhoppning om att inom landet kunna tillverka dugliga skjutpjäser, det är beaktansvärdt, att icke de personer, som fått öfning i tillverkningen af sådane, af brist på arbete, nödgas lemna landet, och vi följaktligen sakna sådane arbetare, då våra finanser blifva bättre.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Grefve af Ugglas: Den näst siste talaren började sin framställning dermed, att han icke ansåg det värddt att tala om bestyckningen af Karlsborgs fästning, emedan förevarande anslag å 100,000 kronor afsåge hufvudsakligen uppehållandet af ett kanon-

*Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.  
(Forts.)*

gjuteri inom landet och mindre frågan om sjelfva behovet af bestyckningen. Då jag för min del utgår från en alldeles motsatt synpunkt och i främsta rummet ställer frågan om bestyckningen, kan jag icke annat än inlägga min reservation mot det beslut, Kammaren skulle fatta, om den bifölle Stats-Utskottets hemstäl- lan i denna punkt.

Vi må komma ihåg att, då Kongl. Maj:t, på grund af från Generalfälttygmästaren inkomna beräkningar, vid 1878 års riksdag angaf anslagsbehovet för bestyckningen till 3,240,000 kronor, begärde Kongl. Maj:t för år 1879 300,000 kronor, under förutsätt- ning att hela anslaget skulle fördelas på tio år. Men huru har det gått med detta anslag? 1878 års Riksdag beviljade 100,000 kronor i stället för 300,000 kronor och 1879 års Riksdag beviljade alls intet anslag. Skulle nu äfven innevarande Riksdag icke bevilja något anslag, så hafva vi för detta ändamål endast 100,000 kronor för tre år. Må vara, att vi behöfva spara; men det finnes ändamål, som icke medgifva en för långt drifven sparsamhet. Jag instämmer med den siste talaren deruti, att det förefaller besynnerligt och stötande, att man bygger fästningar och sedan icke vill göra något för deras bestyckande. Detta är mitt hufvudskäl. Mitt andra skäl är, att jag icke anser det vara ekonomiskt att gå tillväga på det sättet, att man emellanåt gör beställningar på några få kanoner och deremellan låter åtskilliga år förflyta utan att göra beställningar. Vi må komma ihåg, att vi hafva ett ka- nongjuteri, som för att kunna utvidgas derhän, att det må kunna förfärdiga sådana pjeser, som här äro ifrågasatte, blifvit i någon mån understödt af staten. Kan det då vara rätt och ekonomiskt, att staten går till väga så, att detta gjuteri icke kan fortsätta denna sin verksamhet? Antingen måste, för att betäcka faux frais, betalas betydligt mera, då arbete icke ständigt gifves, eller måste arbetet läggas ned. Om derföre beställningarne kunde gö- ras för en längre tid, så att så och så många kanoner komme att tillverkas om året, kunde fabrikanten erhålla större trygghet för sitt arbete och ordna sin ekonomi derefter samt staten få sina kanoner för bättre pris. På grund häraf anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Abelin: Det anslag som här är i fråga synes mig vara af mycket stor vigt. Vid två föregående riksdagar har jag gif- vit skäl för denna uppfattning och att nu åter upprepa dessa skäl, torde vara utan ändamål. Jag kan dock icke underlåta att finna att en hofsam vägran under åberopande af sparsamhetsskäl å ett anslag af 100,000 kronor för bestyckning af Karlsborgs fästning tager sig illa ut bredvid ett obetingadt bifall till exempel ett an- slag på 440,000 kronor till ett kavallerietablissemment för ett indelt kavalleriregemente, som är afsedt för endast ett par hundra man och kommer att begagnas blott en kortare tid om året. Mot ett sådant åskådnings- och förfaringsätt har jag härmed velat till protokollet nedlägga min protest och anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Björn-  
stjerna: Behofvet af det ifrågavarande anslaget har af flere före-  
gående talare blifvit så tydligen framhållet och ådagalagdt, att  
jag kan inskränka mig till endast några få ord. Att man för en  
fästning, till hvars bestyckning erfordras en kostnad af mer än  
3 millioner kronor, år efter år vägrar att till och med gifva ett  
anslag af 100,000 kronor, förefaller mig vara något alldeles orim-  
ligt och är troligen utan motstycke i hvarje annat land. Jag hop-  
pas därför att Kammaren skall bevilja det obetydliga anslag, som  
Kongl. Maj:t vid denna riksdag här har begärt.

*Bestyckning  
af Karlsborgs  
fästning.  
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr  
Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till  
den förevarande punkten dels ock afslag derå samt bifall till  
Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning; gjordes först  
proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej  
jemte några ja, och sedermera proposition på afslag å densamma  
och bifall till Kongl. Maj:ts framställning, då svaren utföllo med  
många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öf-  
vervägande.

*25:te punkten.*

*mom. a.*

*Anslag till  
skjutfält åt  
Svea artilleri-  
regemente.*

Grefve Beck-Friis: Jag för min del har icke kunnat dela  
den motivering och det beslut, hvartill Utskottet i denna fråga  
kommit, utan varit af den åsigt som uttalas i en af Utskottets  
ordförande afgifven reservation, hvori samtliga denna Kammars  
ledamöter inom Utskottet instämt och hvarigenom motiveringen  
skulle erhålla följande lydelse:

“På grund af hvad sålunda förekommit och då efter de om-  
fattande och noggranna undersökningar, som under flere år före-  
tagits, det ej kan antagas att ett skjutfält, närmast afsedt för  
Svea artilleriregemente, men äfven brukbart för de öfriga artill-  
eriregementenas öfningar, i den mån desse kräfva större utrymme,  
än som å deras vanliga exercisplatser kan beredas, skulle kunna  
anskaffas, hvilket med hänseende till utsträckning, jordmån och  
läge vore mera fördelaktigt än det nu ifrågasatta, har Utskottet  
ansett sig böra hemställa,

- a) att Riksdagen må för ändamålet bevilja ett anslag af  
161,476 kronor samt deraf på extra stat för år 1881 an-  
visa ett belopp af 84,428 kronor“.

Med motiveringen på detta sätt formulerad tror jag det är  
Riksdagen mera värdigt att skänka bifall till Kongl. Maj:ts pro-  
position. — Att detta skjutfält är behöfligt har ingen inom Ut-  
skottet förnekadt, så att derom torde väl icke kunna blifva något  
tal; men att på detta sätt *indirekt* göra ett afslag kan jag för min  
del icke vara med om, ty något annat än ett afslag är det dock  
icke. Då dertill kommer att under detta år indelta arméns va-

*Anslag till  
skjutfält åt  
Svea artilleri-  
regemente.*  
(Forts.)

penöfningar blifvit inställda, så är det ju gifvet, att, såvida vi skola hafva en något så när öfivad armé, det är alldeles nödvändigt, att icke dessa möten inställas äfven för nästa år, ty det vore ju detsamma som att säga: "vi aflöna en armé, men vi öfva den icke".

Jag får derfor yrka afslag såväl på Utskottets motivering som sjelfva klämman och anhåller i stället om bifall till den af mig nyss upplästa reservationen.

Friherre Klinckowström: Jag skall fatta mig ganska kort. Jag för min del anser den nu af Kongl. Maj:t föreslagna anordningen med i fråga varande skjutfält vara så fördelaktig både i militäriskt och ekonomiskt afseende, att det icke kan annat än på det högsta förvåna mig, att Andra Kammarens samtliga ledamöter i Stats-Utskottet kommit till ett helt annat beslut. Jag finner nemligen, att det i fråga varande förslaget till skjutfält, i jmförelse med de förslag som af Kongl. Maj:t framställes åren 1878 och 1879, skänker staten en vinst af bortåt 380,000 kronor. Vidare, hvad transporten till skjutfältet beträffar, så stryker en jernväg midt öfver fältet, och i stället för att, om skjutfältet, såsom förut varit föreslaget, blifvit förlagdt till Hörle, den årliga transporten skulle hafva kostat 10,400 kronor, så kan den nu ske för omkring 4,000 kronor. Dessutom är den omständigheten att taga i betraktande, att, i stället för att behöfva bygga och ordna två skjutfält, nemligen ett för Svea artilleriregemente och ett gemensamt skjutfält för gröfre pjäser, man nu kan koncentrera åtskilliga dertill erforderliga byggnader såsom verkstäder, stallar m. m. på ett håll, hvarigenom blott hälften af den eljest erforderliga summan behöfver tagas i anspråk. Slutligen är det också af högsta vigt att detta skjutfält snart kommer till stånd, då man betänker, att Svea artilleris skjutfält på Ladugårdsgården inom kort blir alldeles omöjligt att begagna, nemligen då jernvägen till Lilla Värtan blir färdig, hvilken kommer att gå deröfver, och dessutom tager i betraktande att, såsom Kongl. Maj:ts proposition upplyser, sistnämnda skjutfält är allt för inskränkt med afseende på distanserna för att kunna begagnas vid inskjutning af fältartilleriets pjäser. Alla skäl tala sålunda för bifall till Kongl. Maj:ts proposition, och jag finner det sätt, hvarpå majoriteten inom Utskottet gått tillväga, vara af den beskaffenhet, att det icke blir något skjutfält alls af, om dess åsigt går igenom. Jag anhåller derfor på det lifligaste om bifall till reservanternas förslag och afslag å Utskottets.

Herr Grefve Lagerberg: Jag ber att till alla delar få instämman med Friherre Klinckowström.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades nej, samt sedermera proposition på afslag derå och bifall till den af Herr



*Ekman* m. fl., emot Utskottets förevarande hemställan afgifna reservation, hvilken proposition med ja besvarades.

*mom. b och c.*

Biföllos.

*26:te—29:de punkterna.*

Biföllos.

*30:de punkten.*

*Anslag till  
skarpskytte-  
väsendet.*

Herr Stråle, Holdo: Det kan icke vara min afsigt att framställa någon anmärkning deremot, att Chefen för Landt försvarsdepartementet i bilagan till Kongl. Maj:ts proposition ansett sig ej kunna föreslå någon förhöjning uti ifrågavarande anslag, då detta är föreslaget af nödig omtanke af sparsamhet. Lika litet vill jag anmärka något mot Stats-Utskottet, därför att Utskottet följt en allmänt antagen och godkänd regel, nemligen den, att, då icke Kongl. Maj:t begärt något anslag, icke heller lyssna till hvad enskild motionär hemställt; men, då jag erkänner detta, vill jag på samma gång erinra derom, att Kammaren det oaktadt är fullkomligt oförhindrad att frångå hvad i ett eller annat hänseende kan vara framställt och fatta de beslut Kammaren finner vara mest öfverensstämmande med landets verkliga fördel. Jag vågar därför tro, att Kammaren i detta fall kan frångå det förslag, som här föreligger, utan att derigenom göra sig skyldig till någon inkonsequens. Utan att trötta med anförande af många skäl och utan att vid denna sena timme upptaga Kammarens tid med ett långt föredrag vill jag endast anføra två omständigheter, som synas mig vara fullkomligt talande såsom stöd för det yrkande jag vördsamt tillåter mig framställa. Den första är den, att Kongl. Maj:t i sin berättelse till Riksdagen omnämner, att antalet af såväl föreningar som skarpskyttar stigit, nemligen från 150 föreningar med 16,768 medlemmar år 1878 till 152 föreningar med 18,161 medlemmar, som funnos år 1879. Denna omständighet vittnar derom, att, långt ifrån att intresset för denna angelägenhet skulle hafva svalnat, det tvärtom har tilltagit, och utan att nu inlåta mig på sjelfva frågan om skarpskytteväsendets framtid och om dess betydelse för landet, så är det dock ett faktum, att en stor del af landets ungdom fortfarande håller ut med detta lönlösa och säkerligen för många med betydliga uppoffringar förenade företag. Den allmännaste och hufvudsakligaste grunden, som jag tillåter mig att här anføra, är emellertid den, att det är ett positivt faktum, att det anslag af 30,000 kronor, som nu förefinnes i och för ifrågavarande ändamål, är alldeles otillräckligt för att denna ungdom skulle kunna få fortsätta ens med de skjutöfningar den för närvarande haft. Det framgår af den begäran, som sistlidet är framställes till Kongl. Maj:t af skarpskytteföreningarnas

Anslag till  
skarpskytte-  
väsendet.  
(Forts.)

styrelse, att det för att öfva den ungdom, som för närvarande tillhör skarpskytteföreningarna i riket, skulle åtgå 40,000 kronor. Således är det nu varande anslaget alldeles otillräckligt för sitt ändamål. Jag kan icke föreställa mig annat än att denna Kammare måste anse det vara nyttigt och gagneligt, att icke mindre än omkring 18,000 af landets ungdom, som äro sysselsatt med fredliga yrken, äfven söka förvärfva sig en viss grad af skjutskicklighet och färdighet i vapnens bruk, som i farans stund kan komma landet till godo, och jag kan heller icke föreställa mig annat än att denna Kammare, der man så ofta hör högstämda yttranden om fosterlandets väl, icke också skall vilja bifalla det anslagsbelopp, som oundgängligen fordras för att icke dessa öfningar skola gå tillbaka. Det är på grund af dessa skäl, som jag hos Herr Talmannen vågar hemställa om proposition derom, att Kam-maren behagade till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande för år 1881 bevilja ett extra anslag af 50,000 kronor eller den minsta siffra, som kan uppfylla det med ifrågavarande anslag afsedda ändamålet.

Herr Grefve Lagerberg: Onekligen äro de skäl, som af den siste talaren blifvit framställda, ganska beaktansvärda. Det lider icke något tvifvel att för dem, som icke hafva något emot skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande, detta anslag af 30,000 kronor måste förefalla att vara allt för knappt tilltaget, och hvad mig för min del beträffar, så har jag icke inom Utskottet varit obenägen att gifva ett något högre belopp. Det var blott den omständigheten, som hindrade mig, att Kongl. Maj:t äfven härvid sökt iakttaga så stor sparsamhet som möjligt och såsom skäl dertill anført, att, då man är tvungen att nedsätta så många anslag till saker af vida större vigt, man icke gerna kan proponera högre anslag till skjutskicklighetens befrämjande än som förut utgått. Herr Hedins motion visar emellertid, att skarpskytteföreningarne nu få betala tre gånger så mycket för t. ex. ammunition som vid den tid, då anslaget först beviljades, och det oakadt har detta anslag icke sedan blifvit förhöjdt; och då jag inom Kammaren anser mig oförhindrad att rösta för så stort anslag som helst, som jag anser vara behöfligt, för den händelse goda skäl därför kunna anföras, så har jag för min del icke något emot att bifalla Herr Holdo Stråles förslag.

Grefve Beck-Friis: Jag har icke af de siste talarnes anföranden lyckats finna något skäl, som icke redan finnes tryckt och utdeladt bland Kammarens ledamöter, nemligen i Herr Hedins motion, och jag ber därför blott att såsom vederläggning deraf få uppläsa följande ur Utskottets motivering:

“Då emellertid, på sätt i statsrådsprotokollet är anmärkt, en tid, under hvilken äfven arméns ordinarie vapenöfningar måste inskränkas, ej lärer medgifva höjandet af det för de frivilliga skarpskyttarnes öfningar afsedda anslag, föranlättes Utskottet hemställa, att, med afslag å Herr Hedins förevarande motion, ett extra

anslag af 30,000 kronor, må för år 1881 till ifrågavarande ändamål anvisas“.

Jag anhåller vördsamt om bifall till Utskottets hemställen.

*Anslag till  
skarpskytte-  
väsendet.  
(Forts.)*

Herr von Kræmer: Jag kan svårligen föreställa mig att man under den nuvarande finansiella ställningen här skulle vilja öka ett anslag, som är föreslaget att utgå till samma belopp hvar med det under flera föregående år utgått, och hvarå en ifrågasatt förhöjning blifvit af Kongl. Maj:t efter pröfning afstyrt. Såsom särskildt skäl för denna min åsigt vill jag anföra, att till och med det anslag af 30,000 kr., som nu finnes till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande, såsom bekant icke i sin helhet åtgått till det ändamål, som öfverskriften angifver, utan äfven användes till andra ändamål.

Då jag således tror, att anslaget i sitt nu varande belopp är fullt tillräckligt för det ändamål, som genom titeln angifves, och då jag icke kan föreställa mig, att det kan vara skäl att minska den ringa nedsättning, som på denna hufvudtitel kunnat åstadkommas, så får jag vördsamt anhålla om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Då jag är en oskyldig anledning till att detta anslag vid den närmast föregående riksdagen blef nedsatt från 50,000 kronor till 30,000 kronor, emedan jag gjorde en, jag vågar påstå det, grundlig undersökning af denna frågas olika delar, kan jag icke annat än lifigt understödja Stats-Utskottets förslag i den föreliggande punkten. Den talare, som yrkat förhöjning i anslaget, har säkerligen icke såsom jag noga undersökt, huru det står till med det anslag, som blifvit lemnadt. Det är icke en, utan flera af dessa skarpskytteföreningar, som samla på hög de årliga anslag, som lemnas dem; de Herrar som önska finna upplysningar härutinnan, kunna erhålla sådana i kommando-expeditionen. Hvad skarpskytteföreningarna beträffar äro dessa af tvenne slag: sådana som anmäla sig till erhållande af understöd och sådana som icke vilja veta af någon sådan anmälan, utan vilja sköta sig sjelfva fullkomligt på egen hand och därför icke erhålla understöd af de medel, Riksdagen anslagit; och om man år för år följer antalet af de anmälda skarpskytteföreningarnas medlemmar skall man finna, att antalet har icke obetydligt aftagit och fortfar att göra det. Hvar och en kan derom öfvertyga sig i de dagliga tidningarna, som ofta innehålla uppgift om, att skarpskytteförening upplöstes med tillstånd af Kongl. Maj:t. På grund häraf och då dessutom såsom den siste talaren upplyst, det nuvarande anslaget af 30,000 kronor årligen icke alltid kunnat användas till det ändamål, öfverskriften på punkten angifver, hemställer jag vördsamt om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten oförändrad och dels bifall till densamma med

den ändring, att anslagsbeloppet förhöjdes till 50,000 kronor; gjordes proposition på bifall till punkten oförändrad, och då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

*31:sta punkten.*

Bifölls.

*32:dra punkten.*

Lades till handlingarne.

*33:dje punkten.*

*mom. a*

Bifölls.

*mom b.*

*Anslag till  
byggnader  
för husar-  
regementet  
Konung Carl  
XV.*

Herr Mannerskantz: Jag vill icke uppträda för att påyrka någon ändring i det förslag, som Kongl. Maj:t framlagt och som af Stats-Utskottet enhälligt blifvit förordadt. Jag vill endast till protokollet göra några anmärkningar i denna sak.

I de på särskild utredning af de i sådana frågor mest sakkunnige män grundade Kongl. propositioner angående ny arméorganisation, som under några föregående år varit afgifna, har icke föreslagits att något kavalleri skulle förläggas i Helsingborg, utan att hela husarregementet Konung Carl XV skulle vara förlagdt i Malmö. Då jag för min del alltid måste fortfara att hysa den förhoppning, att detta förslag till ett betryggande försvar för vårt land, omsorgsfullt utarbetadt, någon gång skall blifva en verklighet, anser jag det vara en inkonsequens emot förut framställda Kongl. propositioner, som bör anmärkas, att nu blifvit föreslaget förlägga ett nytt kavallerietablisement i Helsingborg. Jag anser mig hafva så mycket mera skäl till denna anmärkning, som då vid detta — nu inträffade — fall att etablisementerna i Helsingborg och Engelholm anses odugliga att bibehållas i sitt nuvarande skick, fråga uppstått, att till ett ställe sammandraga de hittills i olika småstäder förlagda båda sqvadronerna, det varit mycket egentligare och bättre att förläggningen skett till Malmö, der det otvifvelaktigt vore vida militäriskt rättigare att förlägga hela regementet och synes så mycket mera tillfället härtill nu bort begagnas som, efter hvad mig blifvit sagdt, äfven etablisementet i Malmö snart tarfvar ganska väsentliga förbättringar för att kunna användas. Jag har velat uttrycka detta, derför att jag anser, att en sådan inkonsequens, som nu blifvit föreslagen, icke bör lemnas oanmärkt, och derför att man vid hvarje tillfälle, då något nytt skall göras, bör handla så riktigt och ändamålsenligt som möjligt. Vore sedan, efter flyttningen till Malmö, behof af någon mindre kavallerikommendering i Helsingborg, kunde det behofvet fyllas

genom detachering från Malmö, der jag anser att hela regementet bort förläggas.

Häri instämde Friherre *Barnekow*.

*Anslag till  
byggnader  
för husar-  
regementet  
Konung Carl  
XV.  
(Forts.)*

Herr Statsrådet Rosensvärd: Jag kom just nu in och har icke hört diskussionen, men det har blifvit för mig uppgifvet, att en talare framställt åtskilliga anmärkningar emot den Kongl. propositionen och att han önskat kavallerietablissemets förläggande till Malmö. Hvad den saken beträffar, beklagar jag, att icke vederbörande tagit kännedom om hvad i denna fråga blifvit yttradt i statsrådsprotokollet så väl vid föregående riksdag, som äfven till någon del vid denna; men jag ber nu få lemna den upplysningen, att frågan om blott *förbättring* af nuvarande etablissementet i Malmö, som kanske förr eller senare måste ske, är en fråga, som är ganska dyrköpt. Utan ett fullständigt uppbrytande af det etablissement, som der redan finnes, och detsammans förflyttande till annan plats, kan det svårligen utan mycket stora kostnader så utvidgas, att det kunde hysa hela regementet. Tomter i den del af staden, der etablissementet nu är förlagdt, äro bland de dyraste i hela staden och blotta frågan om en *obetydlig utvidgning* deraf, är en fråga på 180 à 200 tusen kronor. Hvad i öfrigt beträffar möjligheten att sammanföra hela husarregementet i Malmö, antingen med bibehållande af det etablissement, som redan finnes der, eller också med byggande af ett nytt sådant för hela regementet, så hafva derom under loppet af flera år fortgått ganska vidlyftiga och allvarsamma undersökningar. Men jorden är, såsom hvilken som helst af representanterna på skånebänken väl känner till, i Malmö ofantligt dyr. Den enda åtgärd, som egentligen kunde vara tjenlig i afseende på det utrymme, som erfordras till ett nytt etablissement för sex sqvadroner, deraf tre sqvadroner redan finnas i Malmö och tre skulle ditflyttas, vore att söka en plats på icke bebygda delar af staden, men belägen så pass nära, att befålet kunde hafva bostad i sjelfva staden. Äfven härvidlag visar sig det dock, att alla dylika tomtplatser, der grunden är så beskaffad, att något så tungt som ett temligen stort kasernetablissement der skulle kunna byggas, äfven äro särdeles dyra tomter. Jag var icke beredd på den invändning, som nu gjorts, så att jag nu icke är försedd med nödiga handlingar rörande denna fråga, men undersökningar härutinnan hafva såsom redan blifvit nämndt, pågått i flera år. Man har dervid försökt, huruvida till besparings vinnande det icke skulle låta sig göra att bygga på någon af de tomter, som kronan rår om i staden, nemligen i trakten af citadellet. Sjelfva citadellet skulle möjligen kunna lemna en ganska bra tomt, men olyckligtvis har fångvården efter sista branden i citadellet der uppfört ett nytt fängelse, på hvilket nedlagts nära en half million; nu är det i ett utmärkt skick och fångvården lärer väl alls icke kunna afstå detta, för att bygga på annat ställe. Man är därför nödsakad att bygga utom citadellet. Då vill det sig så illa, att man träffar på en

Anslag till  
byggnader  
för husar-  
regementet  
Konung Carl  
XV.  
(Forts.)

mark, som för att blifva lämplig, erfordrar högst betydliga kostnader och ändå icke blifver fullt bra. På ett ganska obetydligt djup under jordytan träffar man nemligen vatten. Det är icke nog med att detta afledes, ty då vattenståndet i sundet stiger, stiger äfven jordvattnets nivå och till följd deraf skulle äfven erfordras påfyllning af jord, såsom sker å en mark i Malmö, som jag vill minnas heter Rörängen. Allt detta visar, att tomter på kronans mark skulle blifva fullt ut så dyra och kanske dyrare, än om man köpte mark, och att man dock icke skulle erhålla någon fullt lämplig för nu ifrågasatta byggnader. Men det visar sig härförutom, att utrymmet på den del af kronans mark, som skulle kunna efter åtskilliga omkostnader användas för ändamålet, är så inskränkt, att man der icke skulle få plats för mera än två. möjligen tre, sqvadroner. Då vann man visserligen den fördel, att man finge fem till sex sqvadroner i Malmö, men förlagda i två skilda delar af staden, med vid pass en fjerdingsvägs afstånd dem emellan, och då återstode ändock att vidtaga förbättring af det gamla etablissementet i Malmö. När alla dessa förhållanden sammanföras, visar det sig, att det minst dyrbara otvifvelaktigt är att sammanföra sqvadronerna i Helsingborg och Engelholm till ett ställe, nemligen Helsingborg. Det är för dem, som tagit kändedom om den Kongl. propositionen, bekant, hurusom det lyckats att reducera kostnaden för detta etablissement, så att den skulle komma att uppgå till endast 258,000 kronor för två sqvadroner, men förslaget har derjemte den fördel, att på den plats, der denna byggnad skulle komma att verkställas, erhålles en ganska god byggnadsgrund. Det är ock en stor fördel att för närvarande anbud finnes på uppförande af dessa byggnader; men detta anbud kan icke stå i evighet, emedan prisen förändra sig; det utgår i sommar.

Jag har blott velat nämna detta, för att härmed visa, att denna fråga om hela husarregementets sammanförande i Malmö icke varit främmande för krigsstyrelsen, utan utgjort ett önskningsmål, men att det visat sig, att den icke kunnat utan betydliga uphoffringar utföras.

Friherre Klinckowström: Jag har redan förut ansett, att anslag för detta ändamål borde beviljas, ty det är nödigt; men det är mot *formen* af detta beviljande, som jag vill förvara min åsigt i protokollen. Vid senaste Riksdagen, då det äfven var fråga om att bevilja en mängd utgifter, utan att dessa skulle blifva synliga i budgeten, i det de nemligen skulle utgå genom försäljning af åtskilliga kronan tillhöriga tomter, förklarade Riksdagen detta sätt att gå till väga vara i formelt hänseende förkastligt, och att dessa utgifter samtliga skulle stå i riksstaten angifna, liksom ock den vinst, som kunde uppstå genom försälda lägenheter skulle bland statens inkomster ingå. Ingen, som haft med räkenskapers förande något att göra, torde gilla det "lurfviga" sätt, hvarpå denna anslagsbegäran framkommit och redan blifvit af Stats-Utskottet samt blifver — jag befarar det — af

Riksdagen bifallen, ty det är verkligen ett dåligt exempel för framtiden.

*Anslag till  
byggnader  
för husar-  
regementet  
Konung Carl  
XV.  
(Forts.)*

Herr Jöns Pehrsson: De tre första talarne, som gjort anmärkningar mot bestämmelserna i denna punkt, hafva icke gjort något yrkande. Men skall det leda till något, så lär man väl få yrka afslag å momentet. För min del känner jag förhållandena ganska väl både i Helsingborg och Malmö, men jag kan icke på stående fot lemna några bestämda upplysningar. Efter hvad jag vet och hört är dock i Malmö utrymmet tillräckligt stort, att väl der torde kunna förläggas hela regementet. Jag tror att, då man skall bygga om, det äfven ur militärisk synpunkt är nyttigt att lägga hela regementet på ett ställe, ty delar man regementet på så många ställen, så skulle så små afdelningar lätt blifva bortkörda af en fiende, då deremot, om hela regementet funnes på ett ställe, motståndet blefve större. Jag undrar icke på, att Helsingborgs samhälle skulle glädjas öfver att blifva af med husarstalarne. Man försäkrar, att de icke kunna stå längre, men nog kunna de stå ännu några år. För min del anser jag, att, skall man komma till något resultat, så måste momentet afslås och göras nya undersökningar. Det är det jag vill, hvarför jag yrkar proposition på afslag å detta moment.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet och dels afslag derå, gjordes proposition på bifall till momentet och besvarades med ja.

Herr Talmannen yttrade, att han, efter samråd med Andra Kammarens Herr Talman, finge föreslå, att val af 24 valmän jemte 6 suppleanter för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret samt deras suppleanter skulle anställas nästa Lördag den 6 Mars; och lemnade Kammaren härtill sitt bifall.

Herr Lagerstråle väckte en motion, N:o 48, om ändring i 42 § 1 mom. Riksdagsordningen m. m.

Hänvisades till Konstitutions-Utskottet.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag dels till Riksdagens underdåniga skrifvelse, N:o 1, angående val af Justitieombudsman och hans suppleant, dels till Riksdagens förordnanden:

N:o 2, för Advokatfiskalen m. m. N. A. Fröman att vara Riksdagens Justitie-ombudsman; och

N:o 3, för Advokatfiskalen m. m. T. A. Billbergh att vara Riksdagens Justitie-ombudsmans suppleant.

---

Anmäldes och bordlades dels Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde hufvudtitel, dels ock Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund med flere dermed sammanhängande författningar;

N:o 13, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser i fråga om verkan af borgen såsom för egen skuld å vid anfordran betalbara förbindelser;

N:o 14, i anledning af väckt motion om ersättning för delgifning af kallelser till första förhöret i konkursärenden; hvar efter beslöts, att dessa mål skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

---

Kammaren åtskildes kl.  $\frac{3}{4}$  4 e. m.

In fidem  
*O. Brakel.*

---